

Vanhempien kokemuksia saadusta tuesta varhaiskasvatuksessa ja neuvolassa - Kuvaileva kirjallisuuskatsaus

Ahmad Ansaar, Manase Rebeka

Laurea-ammattikorkeakoulu

**Vanhempien kokemuksia saadusta tuesta varhaiskasvatuksesta
ja neuvolasta - Kuvaileva kirjallisuuskatsaus**

Ahmad Ansaar, Manase Rebeka
Sosionomi, AMK, Hoitotyö, AMK
Opinnäytetyö
2020

Ansaar Ahmad, Rebeka Manase

Vanhempien kokemuksia saadusta tuesta varhaiskasvatuksessa ja neuvolassa- Kuvaileva kirjallisuuskatsaus

Vuosi

2020

Sivumäärä

52

Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää tutkimusten kautta vanhempien kokemuksia saadusta tuesta varhaiskasvatuksesta ja neuvolasta. Työn tarkoituksena oli kuvailla, millaista tukea varhaiskasvatus ja neuvola antaa vanhemmuuteen vanhempien näkökulmasta. Opinnäytetyön tutkimuskysymykseksi muodostui seuraava: millaista tukea vanhemmat saavat vanhemmuuteen varhaiskasvatuksessa ja neuvolassa.

Opinnäytetyön tutkimusmetodina oli kuvaileva kirjallisuuskatsaus, jolla haettiin vastausta tutkimuskysymykseen. Opinnäytetyön teoreettinen viitekehys koottiin varhaiskasvatuksesta ja neuvolasta sekä vanhemmuuden tukemisen kannalta keskeisiä asioita, kuten vanhemmuus ja vanhemmuuden roolit sekä huolet ja haasteet. Vanhemmuuden tukeminen oli esitelty varhaiskasvatuksen ja neuvolan näkökulmasta opinnäytetyön tekijöiden opintosuuntauksia ilmentäen.

Opinnäytetyön keskeiset tulokset analysoitiin sisällönanalyysin avulla. Tuloksissa nousi kolme teemaa, jotka vanhemmat kokivat tukevan vanhemmuutta. Opinnäytetyön keskeiset tulokset olivat lapsen kasvun ja kehityksen tukeminen, vertaistuen merkitys ja yhteistyö ammattilaisten kanssa. Varhaiskasvatuksen ja neuvolan näkökulmasta nousivat samanlaiset keskeiset asiat, jotka vanhemmat kokivat positiivisena asiana saadusta tuesta. Tulosten perusteella vanhemmat olivat pääosin tyytyväisiä saamaansa tukeen.

Asiasanat: vanhemmuus, tukeminen, varhaiskasvatus, neuvola

Ansaar Ahmad, Rebeka Manase

Parents Experience's about Support in Early Childhood Education and Child Health Care Center- Descriptive Literature review

Year 2020

Pages

52

The aim of this Bachelor's thesis was to describe parents' experiences of the support received in early childhood education and counseling through research. The work involved describing what is now important in parenting and early childhood education and counseling from a parental perspective. The research question is: What kind of support do parents get in parenting and early childhood education and counseling.

The research method used in the thesis was a descriptive literature review, with which an answer to the research question was found. The theoretical framework of the thesis was compiled on issues that are important in early childhood education and counseling, such as parenting support, and the roles of parents in parenting, as well as concerns and challenges in parenting. Parenting support has been presented from the perspective of early childhood education and counseling in accordance with the social care and Nursing education of thesis authors.

The main results of the thesis were analyzed with content analysis. The results raised three themes which parents felt supported parenting. The results were, supporting the child's growth and development, the importance of peer support and cooperation with health care professionals. From the perspective of early childhood education and counseling, similar key issues arose that parents felt positive about the support they received. Based on the results, the parents were mainly satisfied with the support they received.

Keywords: parenthood, support, early childhood education, child health care center

Sisällys

1	Johdanto	8
2	Opinnäytetyön tausta.....	9
2.1	Opinnäytetyön tarkoitus	9
2.2	Opinnäytetyön tavoite ja tutkimuskysymys	9
3	Katsaus aiempaan tutkimukseen.....	10
4	Varhaiskasvatus Suomessa	11
4.1	Varhaiskasvatus käsitteenä.....	11
4.2	Varhaiskasvatustilanne	11
4.3	Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet	12
4.4	Varhaiskasvatuksen toimintamuodot	13
5	Neuvola Suomessa.....	15
5.1	Neuvola käsitteenä	15
5.2	Neuvolatoiminta.....	15
6	Vanhemmuuden tukeminen.....	18
6.1	Vanhemmuus.....	18
6.2	Vanhemmuuden roolit.....	19
6.3	Vanhemmuuden huolet ja haasteet.....	20
6.4	Varhaiskasvatuksen näkökulma vanhemmuuden tukemisessä.....	21
6.5	Neuvolan näkökulman vanhemmuuden tukemisessä (Muuta) . Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.	
7	22-24 viikkoa	23
8	Opinnäytetyön toteutus	26
8.1	Kuvaileva kirjallisuuskatsaus.....	26
8.2	Aineiston haku ja valinta	27
8.3	Aineiston käsittely ja analysointi.....	30
9	Opinnäytetyön tulokset	35
9.1	Vanhemmuuden tukeminen varhaiskasvatuksen näkökulmasta.....	35
9.1.1	Lapsen kasvun ja kehityksen tukeminen	35
9.1.2	Vertaistuki.....	36
9.1.3	Yhteistyö.....	37
9.2	Vanhemmuuden tukeminen neuvolan näkökulmasta	39
9.2.1	Lapsen kasvun ja kehityksen tukeminen	39
9.2.2	Vertaistuki.....	39
9.2.3	Yhteistyö.....	39
10	Yhteenveto	41
11	Pohdinta.....	44

11.1	Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus.....	45
11.2	Jatkotutkimusehdotukset.....	47
Lähteet	.....	48
Kuviot	.....	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
Taulukot	.....	52
Liitteet	.....	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.

1 Johdanto

Vanhemmat kohtaavat nykypäivänä erilaisia haasteita, jotka vaikuttavat koko perheen hyvinvointiin. Vanhemmat tarvitsevat tukea vanhemmaksi kasvamiseen, vanhempana olemiseen ja lapsen kasvattamiseen. Vanhemmuuden tukeminen on tärkeää, sillä vanhemmaksi tulo on merkittävä elämänmuutos ja elämänvaihe, jolloin vanhemmat tarvitsevat tukea sekä perheiltä että yhteiskunnan palvelujärjestelmältä. (Rautio 2016, 27-28 & 23.) Vanhemmuuden tukeminen pyritään tukemaan erilaisilla julkisen ja yksityisen sektorin palveluilla. Opinnäytetyömme käsittelee kahta julkisen sektorin toimijoita, joita ovat varhaiskasvatus- ja neuvola-palvelut.

Varhaiskasvatus on osa suomalaista koulutusjärjestelmää, jonka tavoitteena on edistää lapsen kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja oppimista. Varhaiskasvatustuksen yhtenä tavoitteena on myös tukea vanhempia kasvatustyössä. (Varhaiskasvatustutkimuslaki 540/2018, 3 §).

Neurolat luokitellaan perusterveydenhuollon ennaltaehkäisevänä ja terveyttä edistävää toimintana sekä toimivat kohtaamispaikkoina, jolle monet lapsiperheet tulevat tutuksi. Neuvoloissa voidaan keskustella vanhemmuudesta ja parisuhteesta, vuorovaikutuksesta sekä lapsen kasvusta ja kehityksestä. (Terveystieteiden tutkimuskeskus 2019.)

Opinnäytetyön tarkoituksena on kuvailla, minkälaista tukea varhaiskasvatus ja neuvola antaa vanhemmuuteen vanhempien näkökulmasta. Opinnäytetyön tutkimuskysymykseksi muodostui millaista tukea vanhemmat saavat vanhemmuuteen varhaiskasvatuksessa ja neuvolassa. Opinnäytetyön viitekehys rakentuu varhaiskasvatuksesta, neuvolasta, vanhemmuudesta ja vanhemmuuden tukemisesta. Opinnäytetyön tutkimusmenetelmänä on kuvaileva kirjallisuuskatsaus, jonka avulla pyrimme löytämään vastaukset tutkimuskysymykseen tutkimusten avulla. Opinnäytetyön keskeiset käsitteet ovat varhaiskasvatus, neuvola, vanhemmuuden tukeminen ja kuvaileva kirjallisuuskatsaus.

2 Opinnäytetyön tausta

Opinnäytetyön aihe nousi molempien henkilökohtaisesta tarpeesta. Aihe tuntui meistä kiinnostavalta ja tarpeelliselta sosiaali- ja terveysalalla. Opinnäytetyötekijöiden tavoitteena on tehdä opinnäytetyötä, jossa tulee esille molempien mielenkiinnonkohteet ja osaamisen alueet.

2.1 Opinnäytetyön tarkoitus

Opinnäytetyön tarkoituksena on kuvailla, minkälaista tukea varhaiskasvatus ja neuvola antaa vanhemmuuteen vanhempien näkökulmasta. Opinnäytetyön aihe on hyvin ajankohtainen ja tärkeä suomalaisessa yhteiskunnassa. Sosiaali- ja terveysalalla kohdataan yhä useampi vanhempia ja tulevia vanhempia, jotka tarvitsevat neuvontaa ja tukea vanhemmuudessaan. Monesti vanhemmat kaipaavat tukea vanhemmuudessaan, mutta eivät uskalla ottaa asia puheeksi ammattilaisen kanssa. Vanhemmuuden tukemisen osaaminen on meille tärkeää, sillä se kuuluu molempien tulevaisuuden työn osaamiseen. Opinnäytetyötarkoituksena on myös, että toteutettu tieto olisi hyödyllinen sosiaali- ja terveysalalla ja varhaiskasvatuksessa oleville ammattilaisille sekä alan opiskelijoille.

2.2 Opinnäytetyön tavoite ja tutkimuskysymys

Opinnäytetyön tavoitteena on selvittää tutkimusten kautta vanhempien kokemuksia varhaiskasvatuksesta ja neuvolasta saadusta tuesta. Opinnäytetyössä vanhemmuuden tukemisella tarkoitamme vanhemman jaksamisen, perheen vuorovaikutuksen sekä lapsen kasvun ja kehityksen tukemista sekä vanhemman kanssa tehtävää yhteistyötä. Opinnäytetyön tavoitteena on myös, että toteutettua tietoa voidaan hyödyntää varhaiskasvatuksessa ja neuvolassa.

Tutkimuskysymys:

Millaista tukea vanhemmat saavat vanhemmuuteen varhaiskasvatuksessa ja neuvolassa?

3 Katsaus aiempaan tutkimukseen

Ella Sihvonen (2020) tarkastelee väitöskirjassaan vanhemmuuden tukemista perhettä tukevien projektien valossa. Vanhemmuuden tukeminen on ollut keskusteluissa 1990-luvun lopulla ja 2000-luvun alussa. Keskusteluissa välittyi syvää huolta lasten ja nuorten hyvinvoinnista sekä puutteellisesta vanhemmuudesta. Tässä tutkimuksessa keskiössä on 2000-2010 välisenä aikana järjestetyt perheprojektit, jotka ovat julkishallinnon ja järjestöjen koordinoimia. Tutkimuksessa vanhemmuuden tukemisella tarkoitetaan vanhemman ja lapsen keskinäistä vuorovaikutuksen tukemista. Perheprojekteissa nousi esiin kaksi erilaista tapaa, jolla tuettiin vanhempia: yksilöllisen ja yhteisöllisyyden kautta. Yksilöllisellä tavalla lähestyttiin lapsilähtöisesti ja samalla vahvistettiin vanhemman tietoisuutta, aktiivisuutta ja omaa sisäistä asiantuntijuutta. Vanhempia tuettiin myös käyttäen yhteisöllisiä keinoja kuten vanhempien vertaistuki ja yhteisöllisyyden vahvistaminen. (Sihvonen 2020, 69-71.)

Susanna Rautio tutkii väitöskirjassaan neuvolan perhetyötä vanhemmuuden varhaisena tukena ja yhteistyönä. Vanhemmuuden tukemisessa on keskiössä perheen arki ja arjen tukeminen erilaisten palveluiden puitteissa. Arjen tukemista voi olla läsnäolon tarjoamista, keskusteluapua, neuvontaa ja huolien jakamista sekä henkistä tukea kriisitilanteissa. Neuvolassa korostuu vahva ennaltaehkäisevä ja varhainen tuki, jolla pyritään vahvistamaan perheiden arjessa selviytymistä ja ongelmien ehkäisemistä varhaisessa vaiheessa. Neuvoloilla on mahdollisuus laajentaa palveluitaan perheiden kotiin perhetyönä. Neuvolan perhetyön tarkoituksena on mataltaa perheiden tuen saamista ja vastaanottamisen kynnyksiä sekä auttaa tukemaan lapsiperheitä varhaisessa vaiheessa. (Rautio 2016, 27-28.)

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos tuo esille tutkimuksessaan työntekijöiden näkemyksiä lapsiperheiden palveluista, yhtenä näkökulmana on lapsiperheiden tuen tarve ja avun antaminen. Lasten ja perheiden palvelut tukevat vanhemmuutta ja vahvistavat lapsen suotuisaa kasvua ja kehitystä. Tutkimuksessa vanhemmat toivat esiin huoltaan vanhempana toimimiseen liittyen, jotka olivat yhteisen ajan riittämättömyys, parisuhdeongelmat ja perheen taloudelliset vaikeudet. Työntekijät kohtasivat monesti lapsen kasvuun ja kehitykseen liittyviä huolia. Työntekijät olivat myös huolissaan vanhemmuuden taitojen riittämättömyydestä. Tietoa kerättiin työntekijöiltä, jotka toimivat äitiys- ja lastenneuvola-, kouluterveys- ja päivähoitopalveluja sekä esi- ja perusopetusta antavissa toimipaikoissa. Työntekijöiden kohtaama huoli oli yleisempää äitiys- ja lastenneuvoloissa kuin muissa toimipaikoissa. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2014, 44.) Aiempia tutkimuksia tarkastellessa voidaan todeta, että vanhemmuuden tukeminen on edelleen ajankohtainen ja tärkeä aihe.

4 Varhaiskasvatus Suomessa

Varhaiskasvatuksella viitataan suunnitelmallista ja tavoitteellista hoidon, opetuksen ja kasvatuksen muodostamaa kokonaisuutta, jossa pedagogiikka on keskiössä. Varhaiskasvatusta tapahtuu päiväkodeissa, perhepäivähoidossa, avoimessa varhaiskasvatustoiminnassa ja monenlaisissa kerhoissa. Varhaiskasvatus tukee lapsen kokonaisvaltaista hyvinvointia ja kotona tapahtuu kasvatus. Tässä luvussa avaamme varhaiskasvatuksen käsitettä, ja toimintaa ohjavia asiakirjoja sekä varhaiskasvatuksen toimintamuotoja Suomessa.

4.1 Varhaiskasvatus käsitteenä

Varhaiskasvatus käsitteenä tarkoittaa pienten lasten elämänpiireissä tapahtuvaa kasvatuksellista vuorovaikutusta. Varhaiskasvatuksen piiriin lasketaan alle kouluikäisten lasten palvelut kuten päivähoito, esiopetus ja myös koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminta. Varhaiskasvatus käsitteenä rantautui Suomeen ensimmäistä kertaa 1974 varhaiskasvatuksen henkilöstön koulutuskomitean kokouksessa. Aikaisemmin varhaiskasvatuksen sijasta käytettiin ilmaisua ”alle kouluikäisten lasten kasvatus ja hoito”. Varhaiskasvatus käsite toimii vastineena englanninkieliselle early childhood education- termille. Vaikka termit ovat vastineena toisilleen, kuitenkin varhaiskasvatusta toteutetaan eri painotuksilla. Englanninkielisissä maissa painotetaan kouluvalmiutta ja akateemisia taitoja toisin kuin suomalaisessa varhaiskasvatuksessa, jossa keskeisenä on lapsen sen hetkinen kehitys ja oppiminen ja arkielämän taitojen tukeminen. (Koivula, Siippainen & Eerola-Pennanen 2017, 21, 27.)

Vuoteen 2014 saakka varhaiskasvatuksesta on käytetty käsitettä ”lasten päivähoito”. Varhaiskasvatustilain uudistettiin 2014, jonka jälkeen luovuttiin vanhoista käsitteistä ja uusia käsitteitä, kuten käsite ”varhaiskasvatus” otettiin virallisesti käyttöön. (Terveystieteiden tutkimuskeskus 2019.)

4.2 Varhaiskasvatustilain

Varhaiskasvatusta ohjaa varhaiskasvatustilain, joka määrittelee varhaiskasvatusta ja sen toteutumista. Varhaiskasvatustilain uudistettiin ja uusi laki tuli voimaan 1.9.2018. Uudistuksessa lainsäädäntöä ajanmukaistettiin, selkeytettiin ja tarkennettiin käsitteellisesti. Merkittävät muutokset kohdistuivat varhaiskasvatuksen henkilöstöön ja tiedontuotannon kehittämiseen. Uudessa varhaiskasvatustilainissa varhaiskasvatusta suunniteltaessa, järjestettäessä ja siitä päätettäessä on ensisijaisesti huomioitava lapsen etu. Varhaiskasvatustilainiin on kirjattu mm. lapsen suojaaminen väkivallalta, kiusaamiselta ja muualta häirinnältä. Uudistettu varhaiskasvatustilain henkilöstön koulutustasoa nostetaan. Uuden lain mukaan varhaiskasvatuksessa tulee työskennellä tulevaisuudessa moniammatillinen tiimeissä, jossa on varhaiskasvatuksen opettaja,

sosionomi ja lastenhoitaja. Varhaiskasvatus irtaantui sosiaalihuollosta, jossa oli tiukemmat salassapitosäännökset. Uuden lain ansioista varhaiskasvatuksessa on samantasoinen yksityisyyden suoja kuin kouluissa, mikä helpottaa kodin ja päiväkodin välistä viestintää. (Opetushallitus 2018.)

Varhaiskasvatuslaissa säädetään lapsen oikeutta varhaiskasvatukseen, varhaiskasvatuksen järjestämisestä ja sen tuottamisesta sekä varhaiskasvatuksen tietovarannosta. Varhaiskasvatusta järjestetään päiväkotitoiminta, perhepäivähoitona ja avoimena varhaiskasvatustoimintana. Kunta tai kuntayhtymä voi järjestää avointa varhaiskasvatustoimintaa alueellaan esiintyvän tarpeen mukaan. Avoin varhaiskasvatustoiminta eroaa päiväkotitoiminnasta ja perhepäivähoidosta toiminnallaan ja siitä syystä varhaiskasvatuslaissa sovelletaan vain tiettyjä lain lukuja. Varhaiskasvatuslaissa varhaiskasvatusta voivat saada lapset, jotka eivät ole vielä oppivelvollisuusikäisiä. Esiopetuksessa säädetään erikseen perusopetuslaissa. (Varhaiskasvatuslaki 540/2018, 1 §).

Varhaiskasvatuslaissa tavoitteina on edistää jokaisen lapsen kasvua ja kehitystä sekä kokonaisvaltaista hyvinvointia. Tavoitteena on myös tarjota lapselle monipuolista pedagogista toimintaa ja mahdollistaa myönteiset oppimiskokemukset. Varhaiskasvatusympäristön täytyy olla oppimista edistävä, terveellinen ja turvallinen kasvuympäristö lapselle. Varhaiskasvatuksessa lapsen toimintatapaa tulisi kunnioittaa ja luoda mahdollisimman pysyvät vuorovaikutussuhteet lasten ja varhaiskasvatuksen välillä. Tavoitteena on myös edistää sukupuolten tasa-arvoa ja taata jokaiselle lapselle yhdenvertaiset mahdollisuudet varhaiskasvatukseen sekä antaa valmiuksia ymmärtää ja kunnioittaa yleistä sekä jokaisen lapsen kulttuuriperinnettä. Varhaiskasvatuksessa tulisi tunnustaa jokaisen lapsen yksilöllistä tuen tarvetta ja sen mukaan tarvittaessa järjestää tukea moniammatillisessa yhteistyössä. Varhaiskasvatus kehittää lapsen yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja sekä edistää lapsen toimimista ryhmässä. Lapselle tulee taata mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa häntä koskeviin asioihin. Varhaiskasvatuksessa toimitaan yhteistyössä lapsen ja vanhemman kanssa lapsen kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin parhaaksi. (Varhaiskasvatuslaki 540/2018, § 3).

4.3 Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet

Varhaiskasvatusta ohjaa varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, jonka tavoitteena on konkretisoida varhaiskasvatuslaissa asetettuja tavoitteita luomalla kehyksen varhaiskasvatuksen pedagogiikalle ja toiminnalle. (Koivula, Siippainen & Eerola-Pennanen 2017, 21, 27.) Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet on valtakunnallinen opetushallituksen laatima määräys, jonka perusteella varhaiskasvatusta toteutetaan. Määräyksellä tarkoitetaan sitä, että kunta, kuntayhtymä tai yksityinen palveluntuottaja on veloitettu järjestämään varhaiskasvatusta ja päivittämään paikallisen varhaiskasvatussuunnitelman valtakunnallisen suunnitelman perusteiden mukaisesti. Asiakirjaa ohjaavat varhaiskasvatuslaki ja esiopetuksen osalta perusopetuslaki.

Jokaisella lapsella on oikeus yhdenvertaiseen ja laadukkaaseen varhaiskasvatukseen. Valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden tehtävänä on taata tämä oikeus jokaiselle lapsen asuinpaikasta riippumatta. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden tehtävänä on myös antaa työvälineitä ja ohjata laadukkaaseen varhaiskasvatuksen järjestämistä, toteuttamista ja kehittämistä. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 7.)

Varhaiskasvatus on suunnitelmallinen ja tavoitteellinen toiminta, jossa lapsen kasvu, kehitys ja oppiminen on keskiössä. Varhaiskasvatuksessa painottuu erityisesti pedagogiikka. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet antaa toiminnalle keskeiset tavoitteet ja niiden sisältö sekä lapsen varhaiskasvatussuunnitelman sisältö. Perusteissa määritellään myös monialainen yhteistyö ja vanhemman kanssa tehtävää yhteistyötä. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin sisältyy myös paikallisen varhaiskasvatussuunnitelman laatimisvelvoite. Laatimisvelvoitetta valvoo kunta ja se koskee myös avointa varhaiskasvatustoimintaa, yksityistä päiväkotitoimintaa tai yksityistä perhepäivähoitoa. Paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma määrittelee, ohjaa ja tukee varhaiskasvatustoiminnan järjestämistä paikallisesti. Varhaiskasvatusta järjestävä taho suunnittelee, toteuttaa ja kehittää paikallista varhaiskasvatussuunnitelmaa yhteistyössä varhaiskasvatuksen henkilöstön, vanhempien ja lasten kanssa. Valtakunnallinen varhaiskasvatussuunnitelma velvoittaa myös laatimaan lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma on varhaiskasvatuslaissa säädetty lapsen oikeus saada suunnitelmallista ja tavoitteellista varhaiskasvatusta. Yksilöllinen varhaiskasvatussuunnitelma laaditaan jokaiselle lapselle, joka on päiväkodissa ja perhepäivähoidossa. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelman lähtökohtana on lapsen etu ja tarpeet ja siinä painottuu myös lapsen aiemmat kokemukset, mielenkiinnonkohteet ja kokemukset. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa laatii varhaiskasvatuksen opettaja yhteistyössä lapsen ja vanhemman kanssa. Varhaiskasvatuksen henkilöstön vastuulla on huomioida vanhemman havainnot ja näkemykset lapsen kehityksessä lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa laatiessa. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 7-10.)

4.4 Varhaiskasvatuksen toimintamuodot

Varhaiskasvatuksen toimintamuodoksi luokitellaan päiväkotitoiminta, perhepäivähoito sekä avoin varhaiskasvatustoiminta. Varhaiskasvatuksen toimintamuodot eroavat toisistaan esimerkiksi resurssiltaan, oppimisympäristöltään, henkilöstörakenteeltaan ja koulutus ja kelpoisuus vaatimuksiltaan sekä lasten ja henkilöstön suhdeluvut vaihtelevat. Kuitenkin kaikkia varhaiskasvatuksen muotoja ohjaa varhaiskasvatuslaki ja varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Varhaiskasvatuslaissa määritellään erikseen mitkä lait koskevat avointa varhaiskasvatustoimintaa. Kunnan tehtävänä on järjestää vanhemmille ohjausta ja neuvontaa varhaiskasvatuspalveluista. Neuvonta ja ohjaus tapahtuu lapsen hakeutuessa varhaiskasvatukseen sekä lapsen

ollessa jo palvelujen piirissä. Varhaiskasvatuksen järjestäjällä on velvollisuus kertoa lapsen vanhemmalle varhaiskasvatuksen tavoitteista, toiminnasta ja toimintamuodoista. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 17-18.)

Päiväkotitoiminta on yleisin varhaiskasvatuksen muoto. Päiväkotitoiminta on ryhmämuotoista, ryhmiä muodostaessa otetaan huomioon lasten ikä, sisarussuhteet tai tuen tarve. Päiväkoti-ryhmissä otetaan huomioon myös henkilöstömitoitutus sekä lasten ja henkilöstön välinen suhdeluku. Päiväkodissa toiminnasta vastaa päiväkodin johtaja ja jokaisessa ryhmässä työskentelee varhaiskasvatuksen opettaja, sosionomi ja lastenhoitaja. Päiväkodissa toteutetaan tavoitteellista ja suunnitelmallista varhaiskasvatusta. Varhaiskasvatuksen opettajalla on vastuu ryhmän pedagogiikasta ja tavoitteellisen ja suunnitelmallisen varhaiskasvatuksen toteutumisesta ja kehittämisestä. Päiväkodissa työskentelee myös varhaiskasvatuksen erityisopettaja, jonka osaamistaan voi hyödyntää lapsiryhmissä. Päiväkodissa korostuu myös moniammatillisuus, sillä yhteistyötä tehdään muiden tahojen kanssa. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 18-19.)

Yhtenä varhaiskasvatuksen toimintamuoto on perhepäivähoito, joka on pienessä ryhmässä toteutettavaa varhaiskasvatusta. Perhepäivähoito on yleensä hyvin kodinomainen hoitopaikka, jossa on yksi tai kaksi kasvattajaa. Perheiden tarpeiden mukaan lapselle voidaan myös järjestää vuorohoitoa päiväkodissa tai perhepäivähoidossa. Tällöin pitää huomioida pedagogisen toiminnan suunnittelua ja toteuttamista, sillä lapsen osallistuminen varhaiskasvatukseen on epä säännöllistä. Varhaiskasvatusta järjestetään myös avoimena varhaiskasvatustoimintana. Avoin varhaiskasvatustoimintaa voidaan järjestää leikki puisto- tai kerhotoimintana. Avoimen varhaiskasvatustoiminnan tavoitteena on tarjota lapsiperheille yhdessä oloa, leikkiä ja luovaa toimintaa sekä sosiaalisia kontakteja lapselle ja vanhemmalle. Toiminta on ohjattua ja tavoitteellista ja sitä ohjaa varhaiskasvatulaki ja varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 18-19.)

5 Neuvola Suomessa

Suomessa neuvolalla on keskeisin osa vanhempien ja perheiden tukemisessa. Avaamme viitekehityksessä neuvolantoimintaa, koska neuvolantoiminnalla on keskeisin merkitys vanhempien ja perheiden tukemisessa. Neuvolassa vanhempien ja perheiden vahvuuksista sekä heikkouksista voidaan puhua rakentavasti terveystarkastusten yhteydessä ja laajemmin määräaikaissa laajoissa terveystarkastuksissa. Neuvola antaa vanhemmille ja perheille terveysneuvontaa, tietoa ja heitä tuetaan vanhemmuudessaan. Neuvola tukee ja auttaa perheitä, sekä voi tarvittaessa ohjata eteenpäin muihin palveluihin esimerkiksi sosiaaliohjaajaan vanhemmuuden tukemiseksi. Avaamme tietoperustassa myös neuvolan keskeistä lainsäädäntöä ja sen tavoitteita.

5.1 Neuvola käsitteenä

Suomessa neuvola on (englanniksi child health center tai maternity center) maksuton palvelu, joka tarjoaa lasten- ja äitiysterveysneuvontaa. Neuvolantoiminta on keskeinen osa perusterveydenhuollon ehkäisevää ja edistävää toimintaa. Lastenneuvolassa seurataan alle kouluikäisen lapsen kasvua ja kehitystä. Äitiysneuvolassa äiti käy raskaudenseurannassa, jossa seurataan äidin ja tulevan vauvan hyvinvointia. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2019.)

Neuvolassa työskentelee pääsääntöisesti terveydenhoitajia ja laillistettuja lääkäreitä. Osa neuvolan terveydenhoitajilla on myös kättilön koulutus. Terveydenhoitajat ovat niin terveydenhoidon kuin lapsiperheiden arjenkin ammattilaisia. Neuvolassa lääkärit ovat ensisijaisesti seulomassa vikoja, vammoja ja tauteja. Neuvolassa työskentelee myös muita ammattilaisia, kuten puheterapeutti, psykologi ja fysioterapeutti, jotka ovat terveydenhoitajien ja lääkäreiden kanssa läheisessä yhteistyössä. Neuvolat tekevät yhteistyötä joskus, myös perhetyöntekijöiden ja toimintaterapeuttien kanssa (Terveyskirjasto 2012.).

5.2 Neuvolatoiminta

Suomessa neuvolatoiminta on keskeinen osa perusterveydenhuollon ehkäisevää ja terveyttä edistävää toimintaa. Äitiys- ja lastenneuvolatoiminnalla on tavoitteet ja periaatteet, jonka pohjalta ne toimivat. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2013, 26.) Valtioneuvosto on asettanut lain, jonka mukaan kuntien tehtävänä on tarjota kaikille perheille suunnitelmalliset ja tasoltaan yhtenäiset äitiys- ja lastenneuvolapalvelut (Terveys ja hyvinvoinnin laitos 2019). Terveydenhuoltolain 15 § (1326/2010) pykälän mukaan kunnan on järjestettävä alueen raskaana olevien naisten, lasta odottavien perheiden sekä alle oppivelvollisuusikäisten lasten ja heidän perheidensä neuvolapalvelut (Finlex 2010).

Neuvolatoimintaa ohjaava lain tarkoituksena on varmistaa, että lasta odottavien naisten ja perheiden sekä alle kouluikäisten lasten, oppilaiden ja heidän perheidensä terveysneuvonta ja terveystarkastukset ovat suunnitelmallisia, tasoltaan yhtenäisiä ja yksilöiden ja väestön tarpeet huomioon ottavia kunnallisessa terveydenhuollossa (Finlex 2011). Sosiaali- ja terveysministeriö ohjaa ja valvoo äitiys- ja lastenneuvolatoimintaa sekä myös sosiaali- ja terveydenhuollon lupa- ja valvontavirasto (Valvira) ja aluehallintovirastot valvovat neuvolatoimintaa (Sosiaali ja terveysministeriö 2020).

Neuvolatoimintaan sisältyy sikiön terveen kasvun ja kehityksen sekä raskaana olevan ja synnyttäneen naisen terveyden seuranta ja edistäminen. Lapsen terveen kasvun, kehityksen ja hyvinvoinnin edistäminen ja seuranta sekä suun terveydentilan seuranta. Neuvolan tehtävänä on myös vanhemmuuden ja perheen hyvinvoinnin tukeminen. Lapsen kodin ja muu kasvu- ja kehitysympäristön sekä perheen elintapojen terveellisyyden edistäminen. Lapsen ja perheen erityisen tuen ja tutkimusten tarpeen varhainen tunnistaminen sekä lapsen ja perheen tukeminen ja hoitoon ohjaaminen. Neuvolat tekevät yhteistyötä monien eri tahojen kanssa, kuten erikoissairaalahoiton, lastensuojelun ja muun sosiaalitoimen vastaavien toimijoiden kanssa. Jokainen kunta järjestää alueensa neuvolapalvelut ja laatii neuvolatoiminnalle toimintaohjelma yhteistyössä sosiaalitoimien kanssa. Neuvolatyön kehittämisestä, seurannasta ja kuntien ohjauksesta vastaa terveyden ja hyvinvoinnin laitos. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2020.).

Näihin palveluihin sisältyy tarpeiden mukainen äitiysneuvolatoiminta, jossa raskaana olevan ja perheen terveyttä seuran ja edistetään tieteellisesti tutkitun näyttöön perusteella. Äitiysneuvolatyössä on oltava riittävästi terveydenhuollon ammattilaisia turvamaan raskaana olevan naisen ja hänen perheensä terveyttä lainsäädännön mukaiset palvelut mukaan lukien erityistä tukea tarvitsevat perheiden kohdennettu tuki. Äitiysneuvolan tavoitteet ovat raskaana olevan naisen ja sikiön terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen. Äitiysneuvolan tavoitteisiin kuuluu edistää tulevien vanhempien ja koko perheen terveyttä ja hyvinvointia sekä tulevan lapsen kehitysympäristön terveellinen ja turvallisuutta. Äitiysneuvola tavoitteisiin kuuluu tunnistaa varhain raskausaikaiset ongelmat ja häiriöt ja järjestää viivettä tarvittavaa hoitoa, apua ja tukea. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2013, 16-17.)

Neuvolan tehtävä on järjestää osana määräaikaista terveystarkastuksia lasta odottavalle perheelle laaja terveystarkastus, jonka avulla voidaan tukea koko perheen hyvinvointia. Neuvolan kuuluu tunnistaa varhain erityistä tukea tarvitsevat vanhemmat, perheet ja sukupolvelta toiselle siirtyvien ongelmien riskitekijät. Neuvolan tehtävänä on myös tukea perhettä ja järjestää riittävästi aikaa tukemiseen ja apuun sekä tarjota perheelle terveysneuvontaa, joka tukee koko perheen voimavaroja, vanhemmuutta ja parisuhdetta. Neuvola auttaa vanhempia löytämään oman vanhemmuutensa vahvuudet ja parisuhteeseen liittyvien asioiden puheeksi ottaminen rakentavalla tavalla. (Terveys ja hyvinvoinnin laitos 2013, 16-17.)

Lastenneuvolan yleistavoitteita ovat lapsen fyysisen ja psyykkisen terveyden sekä perheiden hyvinvoinnin parantaminen erityisesti tukea tarvitsevilla perheillä ja perheiden välisten terveyserojen kaventaminen. Lastenneuvolan muihin tavoitteisiin kuuluu, että jokainen lapsi saa riittävää huolenpitoa ja tukea oman persoonallisuutensa kehittymiseen. Tunnistaa lapsen sairaudet ja kehitykseen liittyvät riskitekijät sekä muita terveyshaasteita. Tukea vanhempia luomaan lapseensa turvallisen, vastavuoroisen kiintymissuhteen jo varhain ja muodostaa myönteisen käsityksen lapsesta ja itsestään vanhempana. Lastenneuvolan tehtäviin kuuluu jakaa ajantasaista tutkimukseen perustuvan tiedon lapseen, perheeseen ja näiden terveyden ja edistämiseen liittyvistä tekijöistä. Lastenneuvolan tehtävänä on myös mahdollistaa vanhemmille riittävästi tukea vanhemmuuteen ja parisuhteeseen perheen toimivuuden vahvistamiseksi sekä tukea ja seurata lapsen fyysistä, psyykkistä, sosiaalista ja tunne-elämän kehitystä. Lastenneuvolassa annetaan rokotusohjelman mukaiset rokotukset ja pidetään yllä rokotussuojaa. Lastenneuvolan tehtäviin kuuluu myös tunnistaa ajoissa epäsuotuisan kehityksen merkkejä lapsessa, perheessä ja elinympäristössä sekä puuttua varhain terveyttä varantaviin tekijöihin. Tehtäviin kuuluu myös lapsen ja perheen ohjaus muille asiantuntijoille tutkimukseen tai hoitoon. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2004, 16-18.)

6 Vanhemmuuden tukeminen

Vanhemmuuden tukemisella (engl. family support, parenting support) tarkoitetaan usein vanhemman ja lapsen välistä vuorovaikutussuhdetta ja perheen arjen tukemista erilaisissa perhe palveluissa. Vanhemmuuden tuki voidaan jakaa palveluihin, taloudelliseen tukeen ja sosiaali- seen tai psykososiaaliseen tukeen. Suomessa yhteiskunta ja lapsiperheitä tuetaan perhepoliit- tisin tukitoimin, jotka jaetaan taloudelliseen, palveluihin ja perhevapaisiin. Taloudellista tu- kea ovat yleensä Kelan maksamia etuuksia kuten, vanhempainraha, lapsilisä ja kotihoidon- tuki, joiden tarkoitus on tukea lapsiperheitä ja mahdollistaa esimerkiksi lapsen hoidon ko- tona. (Rautio 2016, 23.) Vanhemmat tarvitsevat tukea jaksamiseen, parisuhteen toimivuuteen ja perheen vuorovaikutukseen. Vanhemmat tarvitsevat tukea myös lapsen hoitoon ja kasva- tukseen sekä sosiaalisiin verkostoihin ja parisuhteen liittyviin ongelmiin. (Sosiaali- ja terveys- ministeriö 2013.)

Opinnäytetyössä vanhemmuuden tukemisella tarkoitamme vanhemman jaksamisen, perheen vuorovaikutuksen sekä lapsen kasvun ja kehityksen tukemista, joihin syvennymme tässä lu- vussa. Tässä luvussa käsittelemme mitä on vanhemmuus ja siihen liittyviä huolia, haasteita sekä vanhemmuuden rooleja. Olemme myös jakaneet vanhemmuuden tukemisen kahteen muuhun alaotsikkoon opinnäytetyön tekijöiden opintosuuntauksia tuoden esille - varhaiskasva- tuksen ja neuvolan näkökulmaan. Varhaiskasvatuksen näkökulmassa tuomme esiin vanhempien kanssa tehtävä yhteistyö ja lapsen kasvun ja kehityksen tukeminen. Puhumme yhteistyöstä termillä kasvatuskumppanuus. Kasvatuskumppanuus on vanha termi, jolla nykypäivänä tarkoi- tetaan kasvatusyhteistyö. Käytämme kuitenkin jälkimmäistä termiä pohjaten käyttämiimme lähteisiin. Kerromme myös neuvolan näkökulmasta, miten vanhemmuutta voidaan tukea neu- volassa.

6.1 Vanhemmuus

Jokainen meistä on syntynyt jonkinlaiseen perheeseen. Perhe on ollut tärkeä ja merkittävässä asemassa yhteiskunnallisessa, kasvatustieteellisessä ja psykologisessa tutkimuksissa sekä kes- kusteluissa yli vuosisadan (Sinkkonen 2019, 3). Perheelle ei ole olemassa tiettyä määritelmää. Perhe merkitsee eri ihmisille erilaisia asioita. Yksilön ja yhteiskunnallisen välisen suhteen nä- kökulmasta perhe voidaan määrittää seuraavasti. Perhe on yhteiskunnallinen instituutio, jolla on tärkeä merkitys yhteiskunnan toimivuuden ja jatkuvuuden kannalta. (Haapajoki & Ojala 2012,11-12.) Tilastokeskuksen mukaan perheet luokitellaan avio-avo- ja rekisteröityneiksi pa- reiksi, joilla ei ole tai on lapsia sekä yhden vanhemman perheiksi (Tilastokeskus 2019).

Perheeseen syntyy lapsi ja lapsi synnyttää vanhemmuuden: äitiyden ja isyyden (Sinkkonen 2019, 3). Vanhemmuus on vaikea tehtävä, vanhemmuuteen sitoudutaan ja se on läpi elämän

kestävä tehtävä. Lapsen kasvattaminen on vaativa työtä ja vanhemmat kokevat joskus, etteivät he ole riittävän hyviä vanhempia. (Järvinen, Laine & Hellman-Suominen 2009, 15-16.)

Vanhemmuus on positio, joka säilyy läpi elämän. Vanhemmuus voidaan nähdä psykologisena ja sosiaalisena vanhemmuutena. Vanhemmuus nähdään myös psyykkisen, mielensisäisen maailman ja sosiaalisen, näkyvän todellisuuden kohtauspaikkana. Lapsen saaminen merkitsee vanhemmille uusia psykologisia, sosiaalisia ja filosofisia kehityshaasteita. Viime vuosina on paljon tutkittu vanhemmuuteen siirtymistä äidin raskausaikaisen terveyden ja tulevan lapsisuhteen kannalta. Isän vanhemmuuteen siirtymistä on tutkittu suhteessa äitiin ja miehen puolisolleen antaman tuen merkityksen kautta. Tutkimukset ovat osoittaneet, että isän antama tuki vaikuttaa myönteisesti äidin ja lapsen imetykokemusta sekä imetyksen keston ja ehkäisee synnytyksen jälkeistä masennusta. Tutkimukset ovat myös osoittaneet, että isän kokemukset ja käyttäytyminen vaikuttaa suoraan lapsen hyvinvointiin ja kehitykseen. (Punamäki 2011, 95.)

Vanhemmuutta voidaan käsittää lapsen ja vanhemman välisenä vastavuoroisena suhteena, jolloin päävastuu on aina vanhemmilla. Vanhemmuus on tärkeä ja merkittävä lapsen hyvinvoinnin kannalta, sillä se vaikuttaa laajasti lapsen kehitykseen. Kulttuuriset, sosiaaliset, taloudelliset ja psykologiset tekijät vaikuttavat vanhemmuuden rakentumiseen. Esimerkiksi vanhemman oma elämänhistoria, lasten ja vanhempien persoonallisuudet sekä perheen sisäiset ja ulkoiset tekijät vaikuttavat osaltaan vanhemmuuteen. Vanhemmuus on kehittymis- ja oppistehävä. (Katajamäki, Renkola & Takala 2009, 9.)

6.2 Vanhemmuuden roolit

Vanhemmuuteen liittyy monenlaisia vastuita, tehtäviä ja rooleja. Vanhemmuuden roolin omaksuminen alusta alkaen on aina merkittävä asia perheessä. Jacon Levy Morenon (1889-1974) rooliteorian mukaan vanhemmuuden rooli on luonteeltaan sosiaalinen, koska siihen liittyy ihmisen sosiaalinen asema ja toisten ihmisten kanssa käytävään vuorovaikutukseen. Vanhemmuuden rooli on myös yksilöllinen, sillä se on aina osa yksilön persoonallisuuden kehitystä. Yksilön rooli on aina sidoksissa jonkinlaiseen tilanteeseen ja toisiin ihmisiin, tämän takia erilaiset tilanteet tuovat mukanaan erilaiset roolit. Rooleilla on vahva yhteys odotuksiin, joita yksilöön kohdistetaan ja yksilö tulee tietoiseksi rooliodotusten kautta. Roolit ovat vastavuoroisia esimerkiksi vanhemman ja lapsen vastavuoroisuudessa vanhempi odottaa lapsensa käyttäytyvän määrättyllä tavalla ja heijastaa sanojen, ilmeiden tai eleiden avulla odotuksen lapseensa. Lapsi taas reagoi vanhemman odotukseen jollakin tapaa ja seuraa puolestaan oman roolinsa vaikutusta vanhempaan. Vanhempi voi kehittää vanhemmuuden rooleja jatkuvasti. Merkittävämmät vanhemmuuden roolit kypsyvät vähitellen vanhemmuuden myötä. (Suomen Kuntaliitto 2011.)

Varsinais-Suomen lastensuojelukuntayhtymän henkilöstö kehitti vuonna 1999 vanhemmuuden roolikartan, jonka tausta-ajatuksena oli kysymys siitä, miten vanhemmuutta voitaisiin

hahmottaa arkiajattelussa mahdollisimman selkeästi ja luontevasti. Roolikartan avulla voidaan tunnistaa vanhemmuudessa ne osa-alueet, joissa vanhemmat kokevat epävarmuutta ja tuen tarvetta. Vanhemmuuden roolikartassa on viisi pääroolia ja jokaisessa pääroolissa on noin 6-9 alaroolia. (Varsinais-Suomen lastensuojelukuntayhtymä 2013.)

Vanhemmuuden roolikartan viisi pääroolia ovat huoltaja, rakkauden antaja, elämän opettaja, ihmissuhde ohjaaja sekä rajojen asettaja. Huoltajuus on lapselle kaiken perusta. Lapsi tarvitsee huoltajaa ruoan antajaksi, puhtaudesta huolehtijaksi, levon turvaajaksi, vaatettajaksi ja sairaudenhoitajaksi. Lapselle rakkaus on yhtä tärkeä kuin huoltajana oleminen. (Terveyskirjasto 2012.) Yli viisikymmentä vuotta sitten Iso-Britanniassa tutkittiin varhaista vanhempi-lapsisuhdetta. Tutkija John Bowlby julisti, että äidin rakkaus on vauvalle yhtä välttämätöntä kuin vitamiinit. Hänen mukaansa ilman rakkautta ihmislapsi ei kasva eikä kehity. (Tamminen 2004, 62-63.)

Tuoreet vanhemmat eivät omaa vahvoja rooleja, sillä vanhemmuuden keskeisimmät roolit kehittyvät vanhemmuuden myötä. Roolissa puhtaudesta huolehtijana tuore vanhempi ei esimerkiksi vielä osaa vaihtaa vaippaa vauvalle alkuun, eli on luonnollista, että hän kehittyy siinä ajan myötä. Vanhemmuuden roolien merkitys ja painomuoto muuttuu myös ajan myötä. Esimerkiksi vanhemman rooli olla elämän opettajana korostuu ja siitä tulee johtava rooli vanhemmuudessa lapsen ollessa kouluikäinen. Vanhemman rooli opettajana on siirtää arvoja ja taitoja lapselle. Lapselle on tärkeä osoittaa arvostusta, häntä ei saisi nolota eikä sivuuttaa. Hänen kykynsä tulisi nähdä realistisesti, häntä ei saisi ali- eikä yliarvioida. Lapsi oppii monia asioita mallista. (Terveyskirjasto 2012.) Vanhemmaltaan lapsi oppii esimerkiksi kunnioittamisen, toisten ihmisen fyysisen koskemattomuuden sekä käyttäytymistavat esimerkiksi ruokailutilanteessa ja julkisissa tilaisuuksissa. Lapsi oppii myös hygieniasta ja omista vaatteista huolehtimisen vanhemmaltaan. Vanhempi toimii ihmissuhdesuojajana, jolloin hän näyttää lapselle, kuinka toisten ihmisten kanssa toimitaan. Miten viestitään toiselle välittämistä ja rakkautta. Vanhempi opettaa lapselle, miten sietää pettymyksiä ja miten negatiivisten tunteiden kanssa tulisi toimia. Rajojen asettajana vanhempi huolehtii turvallisuudesta. Vanhempi asettaa säännöt ja rutiinit. Sääntöjen ja rutiinien toistot tuovat lapselle turvaa. (Suomenkunta Liitto 2011, 15-16.)

6.3 Vanhemmuuden huolet ja haasteet

Vanhemmuuden roolin omaksuminen heti lasten syntymän jälkeen on tärkeä ja merkittävä asia perheessä, sillä lasten syntymä rikastuttaa elämää monin tavoin, mutta se tuo samalla erilaisia haasteita päivittäin. (Hyväluoma 2010.) Vanhemmuuteen liittyvät vaikeudet ja haasteet liittyvät keskeisiin lapsen kehityksellisiin ongelmiin kuten, mielenterveysongelmiin, yleiseen pahoinvointiin, syrjäytymiseen sekä muihin ei toivottuun käyttäytymisen riskitekijöihin. Vanhemmuuden tehtävät ja haasteet ovat erilaisia riippuen lapsen iästä ja ne muovautuvat

lapsen kasvaessa, sekä elämäntilanteiden muuttuessa. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2013).

Vanhemmuuden huoleksi ja haasteiksi koetaan liittyvän lapsen hyvinvointiin, kasvuun ja kehitykseen. Lapsiperheiden hyvinvointi (2014) tutkimuksessa useat vanhemmat kokivat huolta eniten lapsen fyysistä kasvusta ja kehityksestä. Vanhemmista 40 prosenttia koki huolta lapsen terveystottumuksista, kuten liikuntaan, ruokaan ja uneen liittyviin asioissa. Vähiten huolta vanhemmissa herätti lapsen päihteiden käyttö, jota koki noin 9 prosenttia vanhemmista. Lapsiperheiden hyvinvointi tutkimuksessa tutkittiin myös huolia parisuhteen ja talouteen liittyviin haasteisiin. Vanhemmista 34 prosenttia koki olevansa huolissaan parisuhteesta ja noin 49 prosenttia koki huolta taloudellisesti pärjäämisessä. Vanhemmat tekevät ahkerasti töitä mikä heijastuu perheen elämään monin tavoin. Vanhemmille työn ja perhe elämän yhteen sovittaminen aiheuttaa haasteita. Tutkimuksen mukaan työstä johtuva ajanpuute lasten kanssa vanhemmista koki lähes kolmannes. Työstä johtuva ajanpuute parisuhteessa on samalla tavalla, kun lasten kanssa. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2014, 218-221.)

SOS-Lapsikylän vanhemmille suunnatussa kyselyssä (2019) kartoitettiin arkeen liittyviä osialueita, kuten työelämän kuormitusta, perheen yhteisen ajan viettoa, taloudellista selviytymistä sekä mahdollisuuksia lepoon. Kyselyssä vanhemmat kuvasivat arkeaan hyvin kiireiseksi ja kuormittavaksi. 70 prosenttia vastaajista koki työelämän olevan keskeisin kuormittaja ja noin 50 prosenttia vastaajista kokivat, ettei arjessa jää tarpeeksi aikaa parisuhteen hoitamiseksi. 50 prosenttia kokivat, että eivät saa tarpeeksi aikaa levätä. (SOS-lapsikylä 2019.) Anna-Kaisa Muurisen teettämässä pro gradu- tutkielmassa (2014) vanhemmuuden haasteeksi koettiin myös ajankäytön vaikeudet ja kiireen hallinta arjessa. Tutkimukset ovat osoittaneet, että työ ja perhe elämän yhteen sovittaminen tuo haasteita. (Muurinen 2014.)

SOS-lapsikylän tutkimuksessa vanhemmille esitettiin myös useita kysymyksiä, joiden mukaan vanhemmat kamppailevat väsymyksen, arjen askareiden ja parisuhteen kanssa. Tutkimuksessa vanhemmat kuvasivat arkeaan kiireiseksi ja kuormittavaksi. 50 prosenttia vastaajista kokivat, että arjessa ei jäänyt tarpeeksi aikaa lepäämiselle samoin parisuhteen hoitamiseksi. Vastaajista 60 prosenttia vastasivat, että parisuhteen hoitamiseksi ei jäänyt tarpeeksi aikaa. Vanhemmat kokivat tarvitsevänsä apua, mutta eivät välttämättä hae apua tai avun pyytämisestä huolimatta he kokivat, etteivät saaneet apua. Vanhempien avun tarpeet liittyvät lapsen hoitoon, väsymykseen, arjen askareisiin ja parisuhteeseen. (SOS-lapsikylä 2019.)

6.4 Varhaiskasvatuksen näkökulma vanhemmuuden tukemisessa

Varhaiskasvatuslain yhtenä tavoitteena on toimia yhteistyössä lapsen sekä lapsen vanhemman tai muun huoltajan kanssa lapsen tasapainoisen kehityksen ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin

parhaaksi sekä tukea lapsen vanhempaa tai muuta huoltaa kasvatustyössä (Varhaiskasvatustalaki 540/2018, 3§).

Varhaiskasvatuksessa lapsen kasvua ja kehitystä tuetaan tarpeiden edellyttämällä tavalla. Lapsen kasvun ja kehityksen tukeminen on osana laadukasta varhaiskasvatusta. Varhaiskasvatuksessa olevalle lapselle laaditaan henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelman lähtökohtana on lapsen etu ja tarpeet. Suunnitelmaan tulee kirjata tavoitteet pedagogiselle toiminnalle. Suunnitelman laatiessa kasvattajan on tärkeää tuntea lapsen osaaminen, kiinnostuksen kohteet sekä yksilölliset tarpeet. Siihen kirjataan myös lapsen mahdollinen kehityksen ja oppimisen tuki ja sen toteuttaminen. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa tehdään yhdessä sekä lapsen ja vanhemman kanssa. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 10.)

Hyvä yhteistyö vanhemman kanssa on myös lapsen kasvun ja kehityksen tukemista ja osana vanhemmuuden tukemista. Yhteistyöstä puhutaan myös termillä kasvatuskumppanuus, mikä tarkoittaa yhteistyötä vanhemman ja varhaiskasvatuksen henkilöstön välillä. Kasvatuskumppanuudessa yhdistyy vanhemman tuntemus lapsesta ja kasvattajan asiantuntemus. Vanhempi ja henkilöstö sitoutuu tietoisesti toimimaan yhdessä lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen prosessien tukemiseksi. Kasvatuskumppanuudessa vanhemmilla ja henkilöstöllä on erilaiset roolit, mutta ovat tasavertaiset. Henkilöstön vastuulla on luoda edellytyksiä työskentelylle ja toteuttaa kasvatusyhteistyötä osana lapsen varhaiskasvatusta ja perheiden kanssa tehtävää yhteistyötä. Henkilöstön tehtävänä on myös selvittää vanhempien lapsikäsitystä, kasvatuksen tavoitteista ja ihanteista sekä käsitykset kasvatustalmenetelmistä ja kasvatusyhteistyötä. Yhteistyö vanhempien kanssa lisää kasvattajille ymmärrystä vanhempaa kohtaan. On tärkeää, että henkilöstö luo vanhempaan luottamuksellisen suhteen, jotta kasvattajalla on mahdollisuus käyttää osaamisensa ja tukea vanhemman kasvatustyötä. (Kekkonen 2012, 42-43.)

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa painotetaan myös huoltajien kanssa tehtävää yhteistyötä. Hyvä yhteistyö vanhemman kanssa edistää lapsen kokonaisvaltaista hyvinvointia ja myös lapsen ja vanhemman osallisuutta. Yhteistyö vanhempien ja kasvattajien välillä on vuorovaikutteista ja se vaatii kasvattajilta aktiivisuutta ja aloitteellisuutta. Yhteistyön edellytyksenä on yhteinen sitoutuminen, luottamus, kunnioitus sekä tasa-arvoinen vuorovaikutus vanhemman ja kasvattajan välillä. Yhteistyön merkitys näkyy varhaiskasvatuksen arjessa esimerkiksi, huolenaiheita on helpompaa ottaa puheeksi, kun on hyvä ja luottamuksellinen vuorovaikutussuhde vanhemman ja kasvattajan välillä. Vanhempien ja henkilöstön välinen yhteistyö luo turvaa ja jatkuvuutta lasten elämään. Luottamuksen rakentaminen, tasa-arvoinen vuorovaikutus ja molemminpuolinen kunnioitus tukee kasvatusyhteistyötä. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 34.)

6.5 Neuvolan näkökulman vanhemmuuden tukemisessa

Lapsen syntyminen perheeseen asettaa vanhemmat uuteen tilanteeseen, johon ennalta valmistautuminen on vaikeaa. Neuvola tarjoaa ulkopuolisena lasta odottavalle tai äskettäin saaneelle perheelle tietoa ja tukea. Neuvolassa perheille annetaan ajankohtaisia tietoja ja neuvoja sekä heitä ohjataan hyvin terveystottumuksiin, sillä vanhempien hyvinvointi on yhteydessä lapsen terveyteen ja hyvinvointiin. Vanhemmille tarjotaan tukea etukäteen lapsen odotukseen, synnytyksestä, hoidosta ja kasvatuksesta sekä vanhemmuuden kasvusta ja perhe-elämän muutoksista. Neuvolan tehtävä on antaa vanhemmille tietoa lapsen tuomasta ilosta niin kuin myös vaativista ajoista. Neuvolan tehtävä on myös tukea vanhempia, kun he ovat epävarmoja vanhemmuudestaan. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2019, 20-22.).

Vanhempien tuen tarvetta kartoitetaan laajoissa terveystarkastuksissa, jotka äitiysneuvolassa on järjestettävä yksi ja lastenneuvolassa kolme lapsen ollessa 4 kuukauden, 18 kuukauden ja 4 vuoden ikäisenä. Olemme määritelleet neuvolan terveystarkastukset taulukko muotoon taulukoissa 1 ja 2. Määräaikaisia laajaa terveystarkastusta tekee sekä terveydenhoitaja ja lääkäri. Laajoissa terveystarkastuksissa selvitetään ja arvioidaan lapsen sekä koko perheen terveyttä ja hyvinvointia ja niihin vaikuttavia tekijöitä, jos terveystarkastukseen ei sisälly vanhempien hyvinvoinnarvioita, tarkastusta ei voida kutsua laajaksi terveystarkastukseksi eikä tilastoida sellaisena. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2009, 33.)

Laaja terveystarkastus	24-28 viikkoa	
	7	22-24 viikkoa
Terveydenhoitaja	x	
Lääkäri		x

Taulukko 1: Määräaikaiset laaja terveystarkastus äitiysneuvolassa (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2012, 122 mukaillen).

Terveystarkastukset	1-4 vk	4-6 vk	2 kk	3 kk	4 kk	5 kk	6 kk	8kk	(1v,)1,5v & 4v.
Laaja terveystarkastus					x			x	x

Terveydenhoitaja	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Lääkäri		x			x			x	x

Taulukko 2: Määräaikaiset laajat terveystarkastukset lastenneuvolassa (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2012, 122 mukaillen).

Laajat terveystarkastukset ovat neuvolan ja perheen näkökulmasta tärkeitä. Perheen hyvinvoinnin selvittämisessä lähtökohtana ovat vanhempien kuvaus perheen tilanteesta, heidän tarpeestaan, voimavaransa ja huolensa. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2009, 33.) Laajassa terveystarkastuksessa perheen tarpeet otetaan huomioon usealla tavalla ja useassa vaiheessa, myös ennakoivasti. Laajoissa terveystarkastuksissa keskustellaan keskeisistä lapsen terveyteen ja hyvinvointiin vaikuttavista tekijöistä sekä vanhempiin ja perheeseen sekä lähiympäristöön liittyvistä tekijöistä. Perheitä halutaan tukea heidän yksilöllisten tarpeidensa ja perheen tilanteen mukaan. Neuvolan tarjoama tuki on yleensä tiedollista, emotionaalista tai sosiaalista. Perhettä tuetaan tiedollisesti mm. tiedottamalla vanhempia lapsen kehityksestä sekä terveyttä suojaavista ja vaarantavista asioista. Tiedollista tukea on myös, kun vanhempia opastetaan tilanteissa, jossa vanhempi on huolestunut lapsesta. Emotionaalista tukea annetaan vanhemmille kuuntelemisen, ymmärtämisen ja kannustamisen muodossa. Vanhempia tuetaan ja kannustetaan pyytämään sosiaalista apua ja tukea myös sukulaisilta ja ystäviltä. Jos perheillä ei ole tukiverkostoa, neuvola voi tarjota sosiaalista tukea esimerkiksi vertaistuen kautta vanhempainryhmistä. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2012, 12-18.)

Perheen elinolojen, vanhempien terveyden ja hyvinvoinnin, parisuhteen ja vanhemmuuden selvittämisessä hyödynnetään valtakannallisesti suositeltuja strukturoituja kyselylomakkeita esimerkiksi parisuhteen ja vanhemmuuden roolikartta, lasta odottavan perheen voimavaralomakkeita. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2009, 33). Perheen tuen tarpeen aiheuttaneen tilanteen kehittymistä seurataan ja arvioidaan sekä perheelle voidaan tarpeiden mukaan sopia lisäkäyntejä neuvolaan (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2012, 12-18).

Perheen voimavarojen ja tuen tarpeen puheeksi ottaminen tehdään vanhemmille helpomaksi esimerkiksi voimavaralomakkeella. Voimavaralomakkeen ideana on saada keskustelua aikaseksi niistä aihealueista, josta vanhemmat eivät muuten keskustele. Lomakkeen sisältämät väittämät ovat mm. vanhempien omia lapsuuden kokemuksia, jotka vaikuttavat vanhemmuuteen, vanhemmuuden kasvatusta, parisuhteesta sekä terveydestä ja terveystottumuksista. Voimavaralomakkeen avulla vanhemmat voivat pohtia vanhemmuudessa vahvistavia ja kuormittavia tekijöitä ja sitä kautta tarvitsemaansa tukea vanhemmuuteen. Neuvolassa

tehtävä voimavarojen kartoituksella halutaan myös vahvistaa vanhemman voimavaroja ja tukea lasten terveen kasvun ja kehityksen edistämistä. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2013, 29.)

Vanhempien hyvinvoinnilla on yhteys lapsen terveyteen ja hyvinvointiin. Neuvolassa vanhempia tuetaan terveellisiin terveystottumuksiin ja päihteettömyyteen. Vanhempia kannustetaan hoitamaan myös parisuhdettaan, vaikka he ovatkin nyt vanhempia. Vanhempia kannustetaan järjestämään ja viettämään kahdenkeskistä aikaa. Vanhempien viettämä yhteinen aika lisää yhteen kuuluvuuden tunnetta sekä tukee vanhemmuutta. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2019, 20-22.)

8 Opinnäytetyön toteutus

Tässä luvussa avaamme opinnäytetyön toteutuksesta. Opinnäytetyön tutkimusmetodinä on kuvaileva kirjallisuuskatsaus, jonka avulla etsimme vastauksia tutkimuskysymykseen. Valitsimme aineistoa erilaisista tietokannoista, jotta saamme opinnäytetyömme aiheen kannalta merkityksellistä ja ajankohtaista tutkimustietoa.

8.1 Kuvaileva kirjallisuuskatsaus

Kirjallisuuskatsaus on tieteellinen metodi, jonka avulla tutkitaan tehtyä tutkimusta eli tehdään tutkimusta tutkimuksesta. Kirjallisuuskatsauksen tarkoituksena on koota tutkimuksia ja luoda niistä uutta tutkimusta. (Salminen 2011, 3.)

Opinnäytetyön menetelmänä on kuvaileva kirjallisuuskatsaus. Kuvaileva kirjallisuuskatsaus voidaan kuvailla yleiskatsaukseksi, joka on yksi käytetyimmistä kirjallisuuskatsauksen perustyypeistä. Kuvaileva kirjallisuuskatsauksella tarkoitetaan katsausta, jonka prosessi on laaja ja tarkoituksena on tiivistää aiemmin tehtyjä tutkimuksia. Kuvaileva kirjallisuuskatsauksessa ei sido tarkkoja metodisia sääntöjä ja käytettävä aineisto on hyvin laaja. Tutkittavaa ilmiötä voidaan kuvailla laaja-alaisesti. Kirjallisuuskatsauksen analyysi on kuvaileva synteesi, jonka yhteenveto on ytimekäs ja johdonmukainen. Katsauksessa ei käydä tarkkaa systemaattista seulaa. Kuvaileva kirjallisuuskatsaus pyrkii lopputulokseen, joka on samalla helppolukuinen ja tarjoaa ajantasaista tutkimustietoa, mutta ei varsinaista analyttistä tulosta. (Salminen 2011, 6-7.)

Kuvaileva kirjallisuuskatsaus muodostuu neljästä vaiheesta, jotka ovat tutkimuskysymyksen muodostaminen, aineiston valitseminen, kuvailun rakentaminen ja tuotetun tuloksen tarkasteleminen. Ensimmäinen vaihe eli tutkimuskysymyksen muodostaminen ohjaa koko tutkimusprosessia. Tutkimuskysymyksen tulee olla riittävän täsmällinen ja rajattu, mutta sopivan väljä, jotta ilmiötä voidaan tarkastella syvällisesti ja monista näkökulmista. Toisessa vaiheessa valitaan aineisto, joka vastaa tutkimuskysymykseen. Aineisto koostuu aiemmin julkaisusta ja tutkimusaiheen merkityksellisestä tutkimustiedosta. Aineistoa haetaan erilaisista tieteellisistä tietokannoista tai manuaalisilla hauilla tieteellisistä julkaisuista. (Kangasniemi, Utriainen, Ahonen, Pietilä, Jääskeläinen & Liikanen 2013, 294-295.)

Kolmannessa vaiheessa rakennetaan tutkittavan ilmiön kuvailua ja vastataan tutkimuskysymykseen. Kuvailussa analysoidaan ja yhdistetään sisältöä, syntetisoidaan tietoa eri tutkimuksista tai luodaan uutta tulkintaa aiemmista tutkimuksista muuttamatta alkuperäistä tietoa. Viimeisessä vaiheessa kootaan ja tiivistetään kuvailevan kirjallisuuskatsauksen keskeiset tulokset. Tässä osiossa tuloksia tarkastellaan suhteessa laajempaan käsitteelliseen, teoreettiseen tai yhteiskunnalliseen kontekstiin. Olennaista kuvaileva kirjallisuuskatsauksessa on pohdinta tuotetusta tuloksista ja tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus. Tulosten tarkastelussa

tuodaan myös esille johtopäätökset ja mahdolliset jatkotutkimusehdotukset sekä tulevaisuuden haasteet ilmiöön liittyen. (Kangasniemi ym. 2013, 296-297.)

8.2 Aineiston haku ja valinta

Kirjallisuuskatsauksen aineistoa haettiin kuudesta eri tietokannoista. Aineistoa haettiin seuraavista sähköisistä tietokannoista: Finna, Julkari, ProQuest Central, EBSCOhost (Erik & Cinahl) ja Medic. Finna tietokanta kattaa suomalaisten yliopisto- ja korkeakoulukirjastojen, museoiden, arkistojen ja lukuisten yleisten kirjastojen kokoelmat. Julkari on sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan julkaisuarkisto. ProQuest Central on laaja monitieteinen yhteis-tietokanta, jonka keskeisiä aihealueita ovat mm. liiketalous, terveystieteet, yhteiskuntatieteet ja tekniikka. EBSCOhost on yhdistelmähaku, jossa on useampia tietokantoja. EBSCOhost yhdistelmähaussa käytimme erityisesti Cinahl eli terveystieteiden tietokanta ja Eric kasvustieteen tietokanta. Aineistoa haettiin myös Medic, joka on kotimainen terveystieteiden tietokanta

Hakusanoiksi valittiin suomen kielellä varhaiskasvatus (päiväkoti, lastentarha), neuvola (lasten- ja äitiysneuvola), vanhemmuus, tukeminen, tuki. Hakusanat englannin kielellä olivat early childhood education, family center, child center, parents, parenting, parenthood ja support. Hakusanat ja -lausekkeet valikoituivat tutkimuskysymyksen perusteella.

Aineistoa haettiin vain verkossa saatavilla ja vuosilta 2010-2020. Aineistoa rajattiin akateemisiin julkaisuihin, pro graduihin, väitöskirjoihin ja lisensointityöhön. Rajausten erittely näkyy taulukossa 1. Aineistokielenä käytettiin suomi ja englanti. Kansainvälisiä tutkimuksia rajattiin vain Suomeen, Ruotsiin, Norjaan ja Tanskaan. Haimme tutkimustietoa näistä maista erityisesti, koska heillä on vastaavanlainen Sosiaali- ja terveysjärjestelmä kuin Suomessa. Rajasimme muut pois, sillä varhaiskasvatus ja neuvola eroavat suomalaisesta järjestelmästä niin, etteivät ne ole verrattavissa toisiinsa. Tietohakuprosessin aikana tuli vastaan kaksoiskappaleita jo valituista aineistosta.

Tiedonhaussa käytettiin sisäänotto- ja poissulkukriteerejä, jotta tiedonhaku saataisiin rajattua ja tutkimuskysymystä vastaavat julkaisut löytyisivät. Sisäänottokriteerejä olivat aineistot, joiden julkaisukieli on suomi tai englanti, julkaisuvuosi 2010 eteenpäin, aineisto käsittelee varhaiskasvatusta ja neuvolaa, alle 7-vuotiaita ja heidän vanhempiaan ja rajattu tiettyihin maihin. Poissulkukriteerejä olivat aineistot, jotka käsittelevät sairautta tai erityisperheitä, yli 7-vuotiaita sekä muu kuin suomen ja englannin kieli. Sisäänotto- ja poissulkukriteerit näkyvät taulukossa 2.

Taulukko 3: Tiedonhaku.

Tietokanta	Hakusanat	Rajaukset	Tulokset	Hyväksytyt otsikon perusteella	Hyväksytyt tiivistelmän perusteella	Hyväksytyt kokotekstin perusteella
Finna	Varhaiskasv*OR-päiväko*lastentarha*AND neuvola*ORäitiysneuvola*ORlastenneuvola AND vanhem*AND tuke*ORTuki	Verkossa saatavilla, 2010-2020, suomi/englanti, pro gradut, väitöskirjat, linsensiaattintyö	264	21	9	7
Julkari	Varhaisk*ORpäiväkoti*lastentarhaANneuvola*ORäitiysneuvolaORlastenneuvolaANDvanhem*AND tuke*ORTuki	2010-2020	640	7	1	0
EBSCO Cinahl & Erik	*early childhood education or preschool or kindergarten or nursery*AND family center ORchild center ANDsupportANDparentANDfamili*ORparentsANDfinlandORswedenORdenmarkORNorway	Full text, 2010-2020, scholarly journals, academic journals, english	117	6	3	2
ProQuest	''early childhood education''AND ''family center''OR''child center''ANDparenthood	full text, 2010-2020, scholarly Journals, article, english, finnish,	158	7	5	0

	ORparentANDfinlandOR-swedenORNorwayORdenmark	location:suomi,ruotsi,norja,tanska				
Medic	Varhaiskasv*OR-päiväko*lastentarha*AND-neuvola*ORäitiysneuvola*ORlastenneuvola AND vanhem*AND tuke*ORTuki	2010-2020	128	13	1	0
sManuaalinen haku	Varhaiskasv*OR-päiväko*lastentarha*AND neuvola*ORäitiysneuvola*ORlastenneuvola AND vanhem*AND tuke*ORTuki	2010-2020	1	1	1	1
Yhteensä			1308	51	20	10

Taulukko 4: Sisäänotto- ja poissulkukriteerit.

Sisäänottokriteerit	Poissulkukriteerit
<ul style="list-style-type: none"> - Julkaisukielenä suomi tai englanti - Julkaisuvuosi 2010-2020 - Koko teksti ja verkossa saatavilla - Aineisto vastaa tutkimuskysymykseen - Aineisto käsittelee vanhemmuuden tukemista neuvoloissa tai varhaiskasvatuksessa - Aineisto rajattu alle 7-vuotiaisiin ja heidän vanhempien tukemiseen - Julkaisutyyppi pro gradu, väitöskirja, liseniaatintyö, academic journal - Maat: Suomi, Ruotsi, Norja, & Tanska 	<ul style="list-style-type: none"> - Sairautta käsittelevä aineisto - julkaisuvuosi ennen 2010 - muu kieli kuin suomi ja englanti - aineisto käsittelee erityislasten vanhempien tukemista - yli 7-vuotiaat lapset - lapsen tukeminen

8.3 Aineiston käsittely ja analysointi

Opinnäytetyössämme käytimme analyysimenetelmäksi aineistolähtöistä sisällönanalyysia. Sisällönanalyysi menetelmässä analysoidaan dokumentteja, jotka ovat esimerkiksi kirjoja, artikkeleita, raportteja tai mikä tahansa kirjalliseen muotoon saatettu materiaali. Sisällönanalyysin avulla pyritään saamaan tutkittavasta ilmiöstä kuvaus tiivistetyssä ja yleisessä muodossa. Tällöin kerätty aineisto saadaan järjestetyksi johtopäätösten tekoa varten. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 117.)

Aineistolähtöisessä analyysissä tarkoitus on saada tutkimusaineistosta teoreettinen kokonaisuus. Aikaisemmillä haivannoilla, tiedoilla tai teorioilla tutkittavasta ilmiöstä ei pitäisi olla mitään merkitystä analyysin toteuttamisen tai sen lopputuloksen kanssa, koska analyysin oletetaan olevan aineistolähtöistä. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 108.)

Aineistolähtöisen laadullisen eli induktiivisen aineiston analyysin prosessi on kolmivaiheinen. Ensimmäisessä vaiheessa aineisto redusoidaan eli pelkistetään, toisessa vaiheessa aineisto klusteroidaan eli ryhmitellään ja viimeisessä vaiheessa abstrahointi eli teoreettisten käsitteiden luominen. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 122.)

Aineiston analysoinnissa teimme alkuun valittujen aineistojen taulukko (taulukko 3), johon kokosimme tarkemmin valittujen aineistojen tutkimustarkoituksen, menetelmät ja osallistujamäärät sekä keskeiset tulokset. Kävimme sitten, aineistoa läpi ja päätimme, mitkä ovat asiat kiinnostavat meitä aineistosta. Keräsimme olennaiset sekä merkitykselliset asiat yhteen erikseen muista aineistosta.

Toisessa vaiheessa ryhmittelimme samanlaiset keskeiset tulokset samalla värikoodeilla. Aineistosta nousi erilaisia yhdistäviä ja erottavia tekijöitä vanhemmuuden tukemisen näkökulmasta. Värikoodilla ryhmittelyn avulla pystyimme kokoamaan kolme keskeistä tekijää. Aineistosta nousi lapsen kasvun ja kehityksen tukeminen, vertaistuen merkitys ja yhteistyö ammattilaisten kanssa. Analysoinnin kolmannessa vaiheessa teimme taulukon, johon kokosimme teemojen perusteella nousseita keskeisiä käsitteitä.

Taulukko 5: Valitut aineistot.

	Lähdeviite	Tutkimuksen tarkoitus	Menetelmät ja osallistujamäärät	Keskeiset tulokset

1.	Asuinmaa, K., & Hautala, M. 2017. Vanhemmuuden haasteet ja vanhemmuuden tukeminen maahanmuuttajavanhempien ja ammattilaisten kokemana. Pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto, kasvatustieteiden laitos.	Tarkoituksena on selvittää maahanmuuttaja vanhempien ja heidän parissaan työskentelevien ammattilaisten kokemuksia vanhemmuuden haasteista ja vanhemmuuden tukemisesta.	Fenomenologinen tutkimus. Aineistoa kerättiin haastattelemalla 8 maahanmuuttajavanhempaa ja 3 ammattilaista.	Maahanmuuttajilla esiintyi useampia vanhemmuuden haasteita, joita esiintyi kieleen, kulttuuriin ja kotoutumiseen liittyen. Ammatilliset olivat sitä mieltä, että on panostettava tiedon saaminen omalla äidinkielellä ja peruspalveluita kehitettävä.
2.	Rautio, S.2016. Neuvolan perhetyö vanhemmuuden varhaisena tukena ja yhteistyönä. Väitöskirja. Jyväskylän Yliopisto, yhteiskuntatieteiden laitos. Jyväskylä: Jyväskylä University Printing House.	Tutkimuksen tarkoituksena on tuoda esiin vanhempien sekä perheiden kanssa työskentelevien ammattilaisten näkökulmia ja kokemuksia.	Laadullinen tutkimus. Haastateltu 9 vanhempaa 8 työntekijää.	Neuvolan perhetyöllä on hyvät mahdollisuudet tukea pikkulapsiperheitä. Varhainen tuki on ensiarvoisen tärkeää vanhemmille.
3.	Koskela, A, & Pusa, K. 2014. Kun toinen olohuone tai leikkihuone meille. Pro gradu -tutkielma. Lapin yliopisto, kasvatustieteiden tiedekunta.	Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, mitä avoimen päiväkodin toiminta merkitsee sen palveja käyttäville lapsiperheille.	Laadullinen tutkimus (fenomenologis-hermeneuttinen ote). Kyselytutkimus, johon	Henkilökunnalta saatu ammatillinen tuki ja asiantuntijatuki nousivat merkittäviksi seikoiksi avoimen päiväkodin toiminnassa.

			osallistui 114 vastaajaa.	Suurimmassa osassa vastauksista mainittiin avoimen päiväkodin vaikutus vanhempana jaksamiseen etenkin sosiaalisten kontaktien ja verstaistuen kautta.
4.	Hankaniemi, A-K. 2012. Vauvanhoitoon liittyvän tiedon ja tuen tarve neuvolasta. Pro gradu-tutkielma. Tampereen yliopisto, terveystieteiden yksikkö.	Tutkimuksen tarkoituksena oli kuvata millaista vauvanhoitoon liittyvää tietoa ja tukea vanhemmat kaipaavat neuvolasta.	Laadullinen tutkimus induktiivista sisällönanalyysiä käyttäen. Tutkimukseen osallistui n.358 äitejä ja isiä.	Tutkimus osoitti, että vanhemmat tarvitsevat neuvolasta enemmän tietoa vauvan nukkutamiseen, vuorokausirytmieihin, syömiseen ja ruokavalioon, itkemiseen sekä kasvuun ja kehitykseen liittyvissä asioissa. Vanhemmat toivoivat neuvolasta enemmän tukea vanhemmuuteen.
5.	Vauto, K. 2017. Kasvatusyhteistyö päiväkodissa ”avointa vuoropuhelua”. Ylempi Amk opinnäytetyö. Hämeen ammattikorkeakoulu.	Tutkimuksen tarkoituksena oli kuvata päiväkodin vanhempien kokemuksia ja odotuksia kasvatusyhteistyöstä.	Laadullinen tutkimus, haastateltiin 5 päiväkodin vanhempaa.	Tutkimuksessa selvisi, että vanhemmat pitivät kasvatusyhteistyön syntymisessä yhtenä tärkeimpänä avointa ja rehellistä toimintaa.

6.	Sinikunnas, L. 2013. Kasvatuskumppanuus lapsen hyvinvoinnin tukena ”Yhdessä lapsen parhaaksi”. Ylempi Amk- opinnäytetyö. Jyväskylän ammattikorkeakoulu.	Kehittämishanke, jonka tavoitteena oli kehittää varhaiskasvatuksen laatua antamalla matalan kynnyksen tukea päivähoidon asiakasperheille Muuramen kunnan Rajalan päiväkodissa.	Laadullinen toimintatutkimus. Kysely vanhemmille (8 perhettä), haastattelu työntekijöitä (3) ja lasten haastattelu (5).	Henkilökunta pitää kasvatuskumppanuutta tärkeänä. Vanhemmuuden tukeminen ja tiedon saanti käytävissä olevista palveluista ei yltänyt yhtä hyväksi vanhempien kokemanä .
7.	Lastikka, A-L., Lipponen, L. 2016. Immigrant Parents' Perspectives on Early Childhood Education and Care Practices in the Finnish Multicultural Context. University of Helsinki. Helsinki.	Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää maahanmuuttajaperheiden näkemyksiä varhaiskasvatuksen käytännöistä.	Laadullinen tutkimus (sisällönanalyysi) Haastateltu 14 vanhempaa.	Neljä teemaa nousi erityisen tärkeäksi maahanmuuttajaperheiden kanssa työskentelemisessä: dialogi ja keskinäisen ymmärryksen edistäminen, kulttuurisen ja kielellisen monimuotoisuuden edistäminen, yhteistyösuhteiden edistäminen ja tuen ja yksilöllisen huomion tarjoaminen.

8.	Rautio, S. 2013. Parents' experiences of early support. University of Jyväskylä. Jyväskylä.	Tutkimuksen tarkoituksena on tutkia ja kerätä vanhempien kokemuksia varhaisen tuen mallista neuvolan perhetyöstä.	Laadullinen tutkimus. 9 vanhempaa.	Vanhemmat toivovat luottamuksen rakentamista vanhempien ja ammattilaisten välillä. Vanhempien kokemukset äitiys- ja lastenneuvolasta vaihtelivat. Vanhemmat kokivat voimaantumisen tunnetta saadusta tuesta.
9.	Alatalo, A-M. 2015. Millaista tukea päiväkotitoiminta voi tarjota vanhemmuuden, vanhempien arvioita ja odotuksia. Pro gradu-tutkielma. Oulun yliopisto, kasvatustieteiden tiedekunta.	Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää, miten vanhemmat arvioivat päiväkodin toimintaa vanhemmuuden tukemisen näkökulmasta tällä hetkellä sekä mitä vanhemmat odottavat päiväkodin toiminnan kehittämisestä vanhemmuuden tukemisesta puhuttaessa.	Laadullinen tutkimus. 32 vanhempaa.	Päiväkodissa on tarvetta vanhemmuuden tukemiselle. Vanhemmuuden tukemisen lähtökohtana voidaan pitää avointa vuorovaikutussuhdetta vanhempien ja päiväkodin henkilökunnan välillä.

9 Opinnäytetyön tulokset

Opinnäytetyön tutkimuskysymys ohjasi meitä koko prosessin aikana. Tuloksissa keskityimme vanhempien kokemuksiin saadusta tuesta varhaiskasvatuksessa ja neuvolassa. Jaoin tulokset kahteen eri lukuun, varhaiskasvatukseen ja neuvolaan, sekä teimme niistä alalukuja, jotka valikoituivat sen mukaan, mitkä nousivat keskeisiksi asioiksi. Varhaiskasvatuksen ja neuvolan näkökulmasta nousi keskeisiksi lapsen kasvun ja kehityksen tukeminen, vertaistuen merkitys ja yhteistyö ammattilaisten kanssa. Näiden alaluokkien avulla löysimme vastaukset asetettuun tutkimuskysymykseen. Alaluokista käy ilmi vanhempien kokemuksia saadusta tuesta varhaiskasvatuksessa ja neuvolassa.

9.1 Vanhemmuuden tukeminen varhaiskasvatuksen näkökulmasta

9.1.1 Lapsen kasvun ja kehityksen tukeminen

Alatalo kertoo tutkimuksessaan lapsen kasvun ja kehityksen tukeminen on tärkeä osa vanhemmuuden tukemista päiväkodissa. Vanhemmat pitivät tärkeänä, että he voivat jättää lapsensa turvallisen ja ammattitaitoisen henkilökunnan vastuulle. Henkilökunnalla on merkittävä rooli lasten elämässä. (Alatalo, 2015.)

Koskela ja Pusan mukaan 68 prosenttia vanhemmista kertoivat avoimen päiväkodin merkitsevän lapsille ennen kaikkea lasten seuraa ja leikkikavereita. Hyvällä sosiaalisilla verkostoilla on myönteisiä vaikutuksia lapsen kehitykselle. Vertaiskokemukset kehittävät lapsen itsetuntemusta ja itsetuntoa sekä vahvistaa tunteen ryhmään kuulumisesta. Vertaisryhmässä lapset harjoittelevat erilaisia taitoja kuten, jakamista ja keskinäistä auttamista. Vanhemmat kokivat avoimen päiväkodin olevan tärkeä paikka lasten vuorovaikutus- ja sosiaalisten taitojen oppimisen kannalta. Avoin päiväkotitoiminta on myös lapsille mieluisaa toimintaa ja leikkejä sekä positiiviseksi koettua ohjattua toimintaa. Vanhempien mukaan toiminta tuo vaihtelua lapsen arkeen ja lapsi oppii tärkeitä taitoja kuten leikin taitoa vertaistensa kanssa. (Koskela & Pusa, 2014.)

Tutkimuksessa vanhemmat halusivat päivittäisissä keskusteluissa kuulla erilaisia asioita lapsen kehitykseen liittyen. Mitä nuoremasta lapsesta oli kyse, sitä enemmän vanhemmat halusivat tietää lapseen liittyvissä asioissa. Pienet lapset eivät osaa vielä ilmaista itseään sanallisesti ja lapsen käyttäytyminen kotona voi heijastua jostakin päiväkodissa tapahtuneista asioista. (Vauto, 2017.) Lastikka & Lipponen (2016) toteaa tutkimuksessaan maahanmuuttajavanhempien haluavan enemmän tietoa lapseen liittyvistä asioista. Tutkimuksessa vanhemmat toivoivat enemmän keskustelua ammattilaisten kanssa lapsen tuen tarpeista, jotta he voivat omalta osaltaan tukea kotona lasta.

Tutkimuksessa Alatalo (2015) vanhemmat kokivat havainnointi tärkeänä lapsen kehityksen kannalta. Tällöin kasvattaja tietää lapsen kiinnostuksen kohteita tai uusia taitoja, mitä lapsi on oppinut. Lapsen kasvun ja kehityksen tukeminen vaatii päiväkodin henkilökunnalta jokaisen lapsen yksilöllistä havainnointia.

Vanhemmat kokivat kaipaavansa tukea lapsen haastavaan käyttäytymiseen varhaiskasvatuksen ammattilaisilta. Erityisesti vanhemmat kaipasivat työkaluja haastaviin tilanteisiin sekä rajojen asettamista lapsen kasvatuksessa. Alatalon tutkimuksessa vanhemmat olivat pääosin tyytyväisiä siihen, miten kasvattaja antaa positiivisesti lapsesta palautteen ja vastaavasti tuo esiin myös huolenaiheet lapsesta sekä lapsen kasvusta ja kehityksestä. Osana vanhemmuuden tukemista vanhemmat toivoivat rehellisyyttä lapsen asioista kertoessa heille. (Alatalo, 2015.)

9.1.2 Vertaistuki

Tutkimuksessa nousi esiin avoimen päiväkodin vaikutus vanhempina jaksamiseen vertaistuen kautta. Avoin päiväkotitoimii vanhemmille kohtaamispaikkana, jossa voi keskustella vanhemmuudesta, lasten kasvatuksesta ja kehityksestä sekä lapsiperheiden arjesta. Avoin päiväkotitoimii tarjoaa mahdollisuuden luoda sosiaalisia verkostoja samassa elämäntilanteessa olevien perheiden kanssa. Sosiaalisella tuella on merkitystä terveyteen ja hyvinvointiin sekä vanhempina jaksamiseen. Sosiaalinen tuki toteutuu parhaiten, kun yksilöiden elämäntilanteet ovat samankaltaisia ja he ymmärtävät toisiaan emotionaalisesti. Vanhempia tavatessa muita samassa elämäntilanteessa olevia perheitä, he voivat havaita, että monet vanhemmuuden ja lapsiperheen haasteet ovatkin hyvin tavallisia. Kokemusten jakaminen ja peilaaminen vertaisryhmässä edesauttaa synnyttämään kokemuksia hyvästä vanhemmuuden haasteista huolimatta. (Koskela & Pusa, 2014.)

Koskela ja Pusa (2014) toteaa myös, 40 prosenttia vanhemmista mainitsi positiivisena seikkana sen, että avoin varhaiskasvatustoiminta mahdollistaa uusien perheisiin tutustumista sekä kaverisuhteiden luomista. Lapsiperheiden ongelmien taustalla on usein vanhemman yksinäisyys ja verkostojen puute. Avoin varhaiskasvatustoiminnan tavoitteena on tarjota varhaiskasvatustoimintaa alle kouluikäisille kotihoidossa oleville ja ennaltaehkäistä lapsiperheiden eristäytyneisyys. Vanhempien vastauksissa näkyi myös sosiaalisen eristäytyneisyyden vaikutus ja avoimen varhaiskasvatustoiminnan merkitys.

Alatalo (2015) tutkimuksessa vanhemmat pitivät tärkeänä vanhemmille järjestetyt erilaiset tapahtumat päiväkodissa. Vanhemmat kokivat, että erilaiset tapahtumatilaisuudet mahdollistavat keskustelua päiväkodin henkilökunnan sekä muiden vanhempien kanssa. Tutkimuksessa vanhempien toisilleen antama vertaistuki nähtiin merkittävänä osana vanhemmuuden tukemista. Vanhemmat olivat myös tyytyväisiä siihen, että päiväkodissa järjestettiin erilaisia

asiantuntijaluentoja, jossa puhuttiin vanhemmuudesta. Lastikka & Lipponen (2016) tutkimuksessa maahanmuuttaja vanhemmat toivoivat enemmän vanhemmille suunnattuja tilaisuuksia, jossa he voivat tavata muita vanhempia ja verkostoitua.

9.1.3 Yhteistyö

Päiväkodin henkilökunta kohtaa vanhempia päivittäin. Alatalo (2015) toteaa näiden kohtaamisen olevan merkityksellisiä, sillä ne mahdollistavat tiedonvaihtoa ja keskustelua kasvattajien ja vanhempien välillä. Vanhemmuuden tukemisen näkökulmasta vanhemmat pitivät tärkeänä päivittäiset kohtaamiset. Jokainen kohtaaminen on tärkeä ja se vaikuttaa niin lapseen kuin vanhempaankin. Kun työntekijä kohtaa arvostavasti ja empaattisesti, se rauhoittaa vanhemman mieltä ja vahvistaa vanhemman itseluottamusta vanhempiana. Vanhemman aito kohtaamisella on myönteisiä vaikutuksia lapsen hyvinvointiin. (Alatalo, 2015.) Vanhemmat kokivat tärkeänä, että heitä vastaan oli iloisia ja kiireettömiä aikuisia aamuisin lasta tuodessa. (Vauto, 2017.)

Sinikunnas toteaa myös vanhemman ja henkilökunnan yhteistyön olevan tärkeää lapsen hyvinvoinnin kannalta. Suurin osa vanhemmista koki, että heidän kokemuksensa ja mielipiteitä kuunnellaan sekä kunnioitetaan päivähoitopaikassa. Vanhemmat toivoivat, että vanhemmuuden tukemisessa työskentelytapa on vanhempia arvostava. Yhteistyön kannalta vanhemmat toivovat avoimuutta ja luottamuksellisuutta. (Sinikunnas, 2013.)

Alatalon (2015) tutkimuksessa vanhemmat pitivät vanhemmuuden tukemisen lähtökohtana avoin vuorovaikutus varhaiskasvatuksen henkilökunnan kanssa. Avoin vuorovaikutus luonnollisesti mahdollistaa keskustelut lapsen, vanhemman ja koko perheen tilanteesta. Vauton (2017) tutkimuksessa nousi esiin myös avoin vuorovaikutuksen merkitys kasvatusyhteistyöstä. Kasvatusyhteistyön katsottiin olevan päivittäistä keskustelua ja ajatustenvaihtoa puolin ja toisin lapsen asioista. Toimiva vuorovaikutus on erityisen tärkeä, kun muodostetaan yhteistyötä kasvattajien ja vanhempien välillä.

Vanhemmat kokivat myös osana vanhemmuuden tukemista päiväkodissa sen, että varhaiskasvatuksen ammattilaiset olivat kiinnostuneita koko perheen hyvinvoinnista eikä vain lapsesta. Vanhemmat saivat tukea päiväkodilta erilaisissa tilanteissa esimerkiksi, kun perheessä on tapahtunut jokin iso muutos. (Alatalo, 2015.)

Koskela ja Pusan (2014) mainitsevat ammattilaisen antaman tuen merkitys vaikeissa ajoissa. Yli puolet vanhemmista kokivat avoimen päiväkodin antavan ammatillista tukea lapsiperheiden kokemuksiin haasteisiin. Monet vanhemmat kokevat epävarmuutta ja neuvottomuutta kasvatustehtävässään ja heidän on vaikea saada nopeasti apua palvelujärjestelmästä. Siitä syystä ennaltaehkäisevä työ ja asiantuntijatuki on äärimmäisen tärkeää, jotta perheiden ongelmat eivät pääsisi kärjistymään ja kasaantumaan. Vanhemmat kokivat henkilökuntaa

ammattitaitoisina ja heidän antama tuki jatkuvasti saatavilla. Heillä oli myös lapsilähtöinen ote ja vastaanottivat lapsiperheitä kannustavasti ja positiivisesti. Vauto (2017) mainitsee tutkimuksessaan myös kasvatusyhteistyön olevan lapsilähtöistä. Lapsilähtöisyydessä lapsen tarpeet ja kiinnostuksen kohteet huomioidaan toimintaa suunniteltaessa ja lasta hyväksytään sellaisena kuin hän on.

Alatalon (2015) tutkimuksessa vanhemmat nostivat esiin päiväkodin tärkeimpänä tehtävänä kotikasvatuksen tukeminen. Vanhemmat kokivat tärkeänä keskustella päiväkodin henkilökunnan kanssa yhteisistä kasvatulinjoista, jotta kotikasvatuksen tukeminen tulisi konkreettisesti näkyväksi. Yhteisistä kasvatulinjoista sopiminen ja niiden noudattaminen nähtiin tärkeäksi asiaksi osana vanhemmuuden tukemista ja lapsen turvallisuuden tunteen vahvistamista.

Vanhemmat kokivat, että kasvatusyhteistyö on lapsen kasvattamista yhdessä eri tahojen kanssa. Yhteistyön edellytyksenä vanhemmat nostivat esiin avoimuuden ja rehellisyyden sekä pitää olla selvät ja selkeä toimintamalli työskentelylle. Tutkimus osoitti myös, että yhteistyö on ymmärrys lapsesta molemmin puolin ja huolen puheeksi ottamista. Tutkimuksessa vanhemmat kaipasivat enemmän tukea kasvatukseen, sillä heillä ei ollut aina tietoa lapsen eri kehitysvaiheista. (Vauto 2017.)

Lapsen kasvatukseen liittyvissä asioissa vanhemmat kääntyvät kasvatustalon ammattilaisen puoleen. Tutkimuksessa vanhemmat kokivat positiivisena, kun varhaiskasvatuksen ammattilaiset jakoivat heidän kanssaan neuvoja ohjaamiseen ja kasvatukseen liittyen. Tukemalla vanhemman kasvatustyötä vahvistetaan vanhemman kasvatustietoisuutta ja pystyvään vaikuttamaan myönteisellä tavalla vanhemman ja lapsen väliseen vuorovaikutukseen. Lapsen kasvatukseen liittyvissä asioissa on erittäin tärkeää, että varhaiskasvatuksen ammattilaiset ja vanhemmat käyvät yhdessä keskustelua lapsen kehityksestä, ja miten se näyttäytyy päiväkodissa ja kotona. (Alatalo, 2015.)

Vanhemmat pitivät myös varhaiskasvatussuunnitelma keskustelut osana vanhemmuuden tukemisena. Varhaiskasvatussuunnitelmakeskustelut mahdollistavat rauhallisen keskustelun vanhemman ja kasvattajan välillä, jolloin kasvattajalla on myös aikaa keskittyä vanhemman kuuntelemiseen. Osa vanhemmista varhaiskasvatuskeskustelu merkitsi heille mahdollisuutena kuulla heitä vanhempana ja koko perheen kokonaistilannetta. (Alatalo, 2015.)

Lastikka & Lipponen (2016) tutkimuksessa maahanmuuttaja vanhemmat kertoivat arvostavansa suuresti henkilöstön ammattitaitoa. Tutkimuksessa vanhemmat kokivat, että heillä oli mahdollisuutta osallistua, vaikuttaa ja tehdä päätöksiä esimerkiksi toiminnan suunnittelussa. Vanhemmat kokivat yksilöllisen varhaiskasvatussuunnitelman tärkeänä, kun he saivat vaikuttaa ja asettaa yhdessä ammattilaisten tavoitteita lapselle.

9.2 Vanhemmuuden tukeminen neuvolan näkökulmasta

9.2.1 Lapsen kasvun ja kehityksen tukeminen

Vanhemmat ovat kiinnostuneita lapsensa kasvusta ja kehityksessä. Hankaniemen (2012) tutkimuksessa nousi esille vanhempien kiinnostus vauvan kasvuun ja kehitykseen liittyvään tietoon. He halusivat enemmän tietoa neuvolasta siitä, miten vauva kasvaa ja kehittyy sekä miten vauvan kasvua ja kehitystä voidaan edistää.

Tutkimuksessa maahanmuuttajavanhemmat olivat tyytyväisiä neuvolan palveluihin. He kokivat tullessaan kuulluiksi neuvolan vastaanotoilla ja, että terveydenhoitajat halusivat aidosti auttaa. Lastenhoitoon liittyen vanhemmat kokivat tärkeänä sen, että heidän tapojaan hoitaa lasta ei kritisoi. Tutkimuksessa maahanmuuttajavanhemmat kuvasivat, että neuvolassa seurataan tarkasti lapsen kasvua ja kehitystä. Heidän mielestään ongelmatilanteisiin puututtiin nopeasti. (Asuinmaa & Hautala 2017).

9.2.2 Vertaistuki

Hankaniemi (2012) tutkimuksessa nousi esille vanhempien kaipaama tuki vertaistuen kautta. Vanhemmat erityisesti äidit kaipasivat neuvolasta äiti-vauvatapaamisia, joissa he voisivat jakaa omia kokemuksia ja saada vertaistukea muilta vanhemmilta.

Vanhempien luottamus ja usko omaan toimintaansa vanhempina vahvistui kun, perhetyöntekijältä antoi vertailupohjaa sille, että he ovat tekemisissä tavallisten lapsiperheiden arjen juttujen kanssa. Vanhemmat kokivat voimaantumisen vertaistuen kautta, kun perhetyöntekijä pystyi jakamaan oman kokemuksen vanhempana olemisesta. (Raitio 2016.)

Vanhempien mielestä heitä tuki myös se, kun perhetyöntekijä pystyi antamaan vertaistukea oman vanhemmuuden kokemuksesta. Vanhemmat kokivat voimaannuttavana sen myös, kun perhetyöntekijät kertoivat, että vanhemmat ovat tavallisten lapsiperhe arjen juttujen kanssa. Vanhemmat kokivat perhetyöntekijältä antamaa positiivista palautetta vanhemmuudestaan voimaannuttavana (Rautio 2012.)

9.2.3 Yhteistyö

Raitio (2016) kuvattiin yhteistyösuhteen merkityksen. Tutkimuksessa vanhemmat kokivat yhteistyö ammattilaisten kanssa olevan voimaannuttavana ja hyödyllisenä. Tutkimuksessa neuvolan perhetyöntekijän kotikäyntejä nähtiin tärkeänä vanhemmuuden tuen muotona. Neuvolan perhetyössä vanhempia nähtiin tasavertaisina vanhempina. Tutkimuksessa nousi esille vanhempien sekä työntekijän luottamussuhteen merkitys, jolla oli myönteisiä ja voimaantumisen

vaikutuksia. Vanhemmat kokivat saavansa tarpeidensa mukaista apua ja tukea. Tutkimuksessa nousi myös esille, että moni vanhempi arvosti perhetyöntekijältä saamaansa keskustelua apua, vaikka perheeseen ei olisikaan tuotu konkreettista apua. Monet vanhemmat kertoivat saaneensa tukea myös parisuhteen liittyvissä asioissa. (Rautio 2016.)

Rautio (2012) artikkelissa vanhemmat kunnioittivat ja arvostivat neuvolan perhetyöntekijältä antamaa mahdollisuutta keskustella yksityisesti asioistaan. Vanhemmat arvostivat myös, sitä että heidän toiveitaan kunnioitettiin. Vanhemmat kokivat keskustelun perhetyöntekijän kanssa erittäin tärkeäksi. Perhetyöntekijän tunteminen tuki vanhempien kanssa tehtävää yhteistyötä ja se lisäsi luottamusta. Vanhemmat kokivat tuen aikana saavansa apua, myös parisuhteen liittyvissä asioissa. Perhetyöntekijä auttoi vanhempia myös laajentamaan sosiaalisia verkostojaan. (Rautio 2012.)

Hankaniemen (2012) tutkimuksessa taas vanhemmat kaipasivat enemmän keskustelua neuvolassa terveydenhoitajan kanssa. Vanhemmat halusivat esimerkiksi käydä läpi neuvolassa vauvan arkeen liittyviä pulmia. Keskustelua kaivattiin myös vauvanhoitoon liittyvissä asioissa. Myös isät kaipasivat enemmän huomiointia neuvolan vastaanotoilla. Tutkimuksessa ilmeni, että isät kokivat tulleen sivutetuksi neuvolan vastaanotoilla. Monikulttuurisissa perheissä isät kokivat, myös että heitä ei huomioitu tarpeeksi neuvolassa. He kaipaivat enemmän huomiota ja toivoivat, että saavat neuvolalta tukea ja ohjausta vanhemmuuteen englannin kielellä. (Hankaniemi 2012.)

Asuinmaa & Hautala (2017) tutkimuksessa neuvolan työntekijät nostivat maahanmuuttajavanhempien kielen oppimisen vaikeuden vaikuttavan vanhemmuuden tukemiseen. Heikon suomen kielen osaaminen vaikeuttaa esimerkiksi ajanvaraamisen neuvolaan verkossa, myös puhelimessa asiointi koettiin haastavaksi. Maahanmuuttajavanhempien yksinäisyys koettiin tutkimuksessa vanhemmuuden haasteena. Ammattilaiset nostivat maahanmuuttajavanhempien integroitumisen ja verkostoitumisen tukemisen tärkeyden ennaltaehkäisemään syrjäytymistä. Tutkimuksessa nousi esille myös useaan kertaan maahanmuuttajavanhempien peruspalveluiden kehittäminen. Erityisesti kielellisiin asioihin panostaminen, sillä se vaikuttaa vanhemmuuden tukemisen laatuun.

10 Yhteenveto

Tutkimuksissa vanhemmat olivat pääosin tyytyväisiä saamaansa tukeen varhaiskasvatuksessa ja neuvolassa. Vanhemmuuden tukemisen näkökulmasta keskeiseksi nousivat lapsen kasvun ja kehityksen tukeminen, vertaistuen merkitys ja yhteistyö ammattilaisten kanssa.

Taulukko 6: Sisällönanalyysin tulokset teemoittain: Vanhemmuuden tukeminen.

	Lähdeviite	Lapsen kasvun ja kehityksen tukeminen	Vertaistuki	Yhteistyö
1	Alatalo, A-M. 2015. Millaista tukea päiväkotikiitos voi tarjota vanhemmuuden, vanhempien arvioita ja odotuksia. Pro gradu -tutkielma. Oulun yliopisto, kasvatustieteiden tiedekunta.	Lapsen kasvun ja kehityksen tukeminen on tärkeä osa vanhemmuuden tukemista päiväkodissa.	Vanhemmille suunnattuja tilaisuuksia, joissa sai nähdä ja tavata muita vanhempia koettiin tärkeänä.	Avoin vuorovaikutussuhde henkilökunnan kanssa.
2	Asuinmaa, K & Hautala, M. 2017. Vanhemmuuden haasteet ja vanhemmuuden tukeminen maahanmuuttajavanhempien ja ammattilaisten kokemana. Jyväskylän Yliopisto, Kasvatustieteiden laitos. Jyväskylä	Lapsen kasvua ja kehitystä seurattiin.	Maahanmuuttaja vanhemmille vertaistuen haasteena puutteellinen kielitaito.	Tärkeää, etteivät neuvolan työntekijät kritisoineet tai kieltäneet omaa tapaa tehdä asioita.
3	Hankaniemi, A-K. 2012. Vauvan hoitoon liittyvän tiedon ja tuen tarve neuvolasta. Tampereen Yliopisto, Terveystieteiden yksikkö, hoitotiede. Tampere	Enemmän tietoa vauvan kasvusta ja kehityksestä.	Vanhemmat halusivat vertaistukiryhmiä, joissa voi jakaa kokemuksia ja	

			saada vertais- tukea.	
4	Koskela, A, & Pusa, K. 2014. Kuntainen olohuone tai leikkihuone meille. Pro gradu - tutkielma	Avoin päivä- koti merkit- see lapsille lasten seu- raa ja leikki- taitoa.	Avoin päivä- kotia tarjoaa mah- dollisuuden luoda sosiaali- sua verkostoja.	Ammattilaisen antaman asian- tuntijan tuki tär- keää.
5	Lastikka, A-L., Liponen, L. 2016. Immigrant Parents' Perspectives on Early Childhood Education and Care Practices in the Finnish Multicultural Context. University of Helsinki. Helsinki.		Enemmän tilai- suuksia, jossa voidaan tavata muita vanhem- pia.	Yhteistyö ammat- tilaisten kanssa oli mutkatonta.
6.	Rautio, S. 2013. Parents' experiences of early support. University of Jyväskylä. Jyväskylä.		Voimaantumi- sen merkitys vertaissuh- teissa.	Yhteistyö ja kun- nioitus vanhem- man ja työnteki- jän välillä.
7.	Rautio, S. 2016. Neuvolan perhe- työ vanhemmuuden varhaisena tukena ja yhteistyönä. Jyväskylä.		Voimaantumi- nen vertaistuen kautta.	Luottamussuhde ammattilaisen kanssa koettiin tärkeänä.
8.	Sinikunnas, L. 2013. Kasvatus- kumppanuus lapsen hyvinvoinnin tukena ”Yhdessä lapsen parhaak- siä”. Ylempi Amk- opinnäytetyö. Jyväskylän ammattikorkeakoulu.			Yhteistyöllä on myönteisiä vaiku- tuksia lapsen hy- vinvointiin.
9.	Vauto, K. 2017. Kasvatusyhteis- työ päiväkodissa ”avointa vuoro- puhelua”. Ylempi Amk	Tukea lap- sen kasva- tukseen.		Avoimen vuoro- vaikutuksen mer- kitys

	opinnäytetyö. Hämeen ammattikorkeakoulu.			kasvatusyhteistyössä oli tärkeää.
--	--	--	--	-----------------------------------

Useassa tutkimuksessa nousi esille vanhempien kiinnostus lapsen kasvuun ja kehitykseen. Monet vanhemmat toivoivat enemmän tietoa lapsen kasvun ja kehityksen tukemiseen liittyen, jotta he voivat tukea lasta samalla tavalla kotiympäristössä. Tutkimuksissa vanhemmat nostivat esiin myös kasvatukseen liittyen. Vanhemmilla oli epävarma siitä, miten tulee toimia lapsen kanssa eri ikävaiheissa. Vanhemmat pitivät positiivisena saada ammattilaisilta ohjausta ja neuvontaa kasvatuksessa. Vanhemmat kokivat helpotusta, kun saivat puhua ammattilaisen kanssa lapsen kasvun ja kehityksen sekä kasvatukseen liittyen. (Alatalo 2015 & Lastikka & Lipponen 2016.)

Vertaistuen merkitys nousi monessa tutkimuksessa. Alatalo (2015) ja Koskela ja Pusa (2014) tutkimuksissa vanhemmat toivoivat enemmän vanhemmille suunnattuja tilaisuuksia, jossa he voivat verkostoitua muiden vanhempien ja henkilökunnan kanssa. Rautio (2016) mainitsee väitöskirjassaan, että neuvolassa vanhemmat toivoivat vanhemmille kohdistettuja vertaisryhmiä. Vanhemmat halusivat erilaisia tilaisuuksia, jossa on ajankohtaisia aiheita liittyen vanhemmuuteen. Vanhemmat kokivat yhtenä vanhemmuuden tukemisenä vertaistuki erityisesti avoimessa varhaiskasvatustoiminnassa. Vanhemmat olivat tyytyväisiä, kun saivat tavata muita samassa tilanteessa olevia lapsiperheitä. Vanhemmille oli tärkeää, että saivat seurata ja vaihtelua arkeen. (Koskela & Pusa 2014.)

Yhteistyön merkitys oli tärkeää, erityisesti varhaiskasvatuksessa, kun vanhemmat kohtaavat kasvattajia päivittäin. Sinikunnas (2013) ja Alatalo (2015) toteavat tutkimuksissaan, että vanhemmat toivoivat yhteistyössä avoimuutta ja luottamuksellisuutta. Päivittäisissä kohtaamisissa vanhemmat pitävät tärkeänä kiireetöntä ilmapiiriä ja arvostavaa kohtaamista kasvattajilta. Tutkimuksessa vanhemmat arvostivat keskusteluaikoja ammattilaisten kanssa. Varhaiskasvatuksessa vanhemmat halusivat enemmän keskusteluja, sillä päivittäiset kohtaamiset olivat kiireellisiä eikä ehdi jutella kasvattajien kanssa syvällisesti. Neuvolassa vanhemmat toivoivat enemmän keskusteluapua, esimerkiksi, jos vanhempi kokee olevan epävarma jostain. Keskustelut ammattilaisten kanssa vahvisti vanhemman kasvatustietoisuutta ja edesauttoi vanhempiä olemaan itsevarmempia kasvatustyössä. (Rautio 2016.)

11 Pohdinta

Opinnäytetyön tarkoituksena oli kuvata, minkälaista tukea varhaiskasvatus ja neuvola antaa vanhemmuuteen vanhempien näkökulmasta. Tavoitteena oli selvittää tutkimusten kautta vanhempien kokemuksia saadusta tuesta varhaiskasvatuksesta ja neuvolasta. Opinnäytetyön tutkimuskysymykseksi muodostui millaista tukea vanhemmat saavat varhaiskasvatuksesta ja neuvolasta. Tutkimuskysymykseen haettiin vastauksia kuvailevan kirjallisuuskatsauksen avulla. Tuloksissa selvisi, että vanhemmat kokivat tärkeäksi lapsen kasvun kehityksen tukeminen, vertaistuen merkitys ja yhteistyö ammattilaisten kanssa osana vanhemmuuden tukemista.

Tutkimuksemme aikana vakuutuimme siitä, miten tärkeä on vanhemmuuden tukeminen neuvolassa ja varhaiskasvatuksessa. Nykypäivänä vanhemmat ja perheet ovat yksinäisiä ja viettävät vähän aikaa muiden lapsiperheiden kanssa. Tutkimuksemme avasi meille sen, miten tärkeää perheille on avoimen varhaiskasvatuksen palvelut sekä neuvolassa erilaiset vertaistukiryhmät, jossa perheet pääsevät jakamaan vanhemmuuden haasteitaan muiden vanhempien kanssa, jotka ovat samassa tilanteessa.

Tutkimuksessamme tuli ilmi lapsen kasvun ja kehityksen tukemisen puutteellisuus. Neuvolassa ja varhaiskasvatuksessa olisi tärkeää antaa vanhemmille riittävästi tietoa ja tukea lapsen kasvuun ja kehitykseen liittyen, sillä vanhemmille se voi lisätä varmuutta, kun he tietävät lapsen kasvun ja kehityksen eri vaiheista.

Vanhempien ja ammattilaisten yhteistyön merkitys nousi myös vahvasti tutkimuksessamme. Tulokset osoittivat, että perheet olivat pääsääntöisesti tyytyväisiä yhteistyöhön, minkä takia haluamme korostaa, että on tärkeää pitää yllä tätä toimintamallia sekä kehittää sitä. Yhteistyö perustuu vastavuoroisuuteen ja siitä on todettu olevan monia positiivisia vaikutuksia. Esimerkiksi hyvä yhteistyö helpottaa asioiden hoitamista mutkattomasti ja vaikeiden asioiden puheeksi ottamista. Yhteistyö helpottaa myös ammattilaisen työn suunnittelua, toteuttamista ja kehittämistä sekä tarjoaa alustan vanhempien väliselle vertaistuelle. Vanhemman kanssa tehtävä yhteistyö tukee vanhempaa ja lapsen kokonaisvaltaista hyvinvointia.

Aloitimme opinnäytetyöprosessin joulukuussa 2019. Prosessin alussa meillä oli tarkat suunnitelmat sekä aikataulut, mutta suunnitelmiin tuli muutos maaliskuussa korona pandemian vaikutuksesta. Opinnäytetyöprosessi oli haastava ja monivaiheinen, sillä asetimme prosessille tiukan aikataulun ja halusimme pysyä aikataulussa alkuperäisen suunnitelman mukaan. Opinnäytetyön alkuperäinen suunnitelmana oli tehdä laadullinen haastattelututkimus vanhemman ja lapsen välisen vuorovaikutuksen tukemisesta eräässä vantaalaisessa avoimessa varhaiskasvatuspaikassa.

Aloitimme uudestaan opinnäytetyöprosessin lähes alusta. Vaihdoimme opinnäytetyön aihetta ja tutkimusmetodia kuvailevaksi kirjallisuuskatsaukseksi. Emme pystyneet myös käyttämään kirjastosta saatavia kirjallisuutta, vaan jouduimme rakentamaan suurimman osan teoreettista viitekehystä verkosta saatujen julkaisujen avulla. Opinnäytetyöproessin aikana voi tapahtua ennalta odottamattomia asioita, jotka vaikuttavat sen kulkuun, meille se on opettanut paineesietokykyä, pitkäjänteisyyttä ja sitkeyttä sekä sopeutumista uuteen tilanteeseen. Opinnäytetyö on opettanut meitä myös sitoutumista pitkäaikaiseen, työlääseen ja monivaiheeseen projektiin. Opinnäytetyön prosessin aikana tekninen osaaminen muuttui konkreettiseksi osaa-miseksi sekä kuivaileva tutkimusmenetelmä tuli tutuksi.

Opinnäytetyömme toinen ns. toinen kulmakivi oli, kun hakuprosessin aikana selvisi, että aiheesta ei ollut riittävästi ajankohtaisia tutkimuksia Suomesta, Ruotsista, Norjasta ja Tanskasta suomen ja englannin kielellä. Saimme tutkimukseemme kuitenkin hyviä tutkimusaineistoja luotettavista lähteistä, mikä oli tärkeää. Tutkimusaineistot eivät olleet niin tuoreita kuin toivoimme, mutta kuitenkin aiheet ovat vielä erittäin ajankohtaisia nykypäivänäkin puhuttaessa vanhemmuuden tukemisesta. Runsaasti tutkimuksia löytyi vanhemmuuden tukemisesta erityisperheiden, jossa vanhemmalla tai lapsella on sairaus. Vanhemmuuden tukemisesta oli paljon tutkimuksia varhaisesta vuorovaikutuksesta ja kiintymissuhteesta, mutta tätä olimme jo rajanneet pois tutkimuksestamme, sillä se on vanhemman ja lapsen välillä tapahtuvaa vuorovaikutusta. Opinnäytetyössä halusimme tuoda esiin vanhemmuuden tukemista.

Opinnäytetyön loppuun saattaminen on molemmille kruunaus pitkälle ja haasteelliselle opintopolulle. Opinnäytetyö prosessin aikana opimme paljon aiheestamme ja tutkimusprosessista. Opinnäytetyön toteutus toisen alan opiskelijan kanssa osoittautui hyvin mielenkiintoiseksi. Molempien osaaminen kehittyi ja molemmat saivat toista näkökulmaa aiheeseen vanhemmuuden tukemisesta. Olemme tyytyväisiä, että kehityimme prosessin myötä ja koemme tätä aihetta erittäin ajankohtaiseksi ja merkitykselliseksi sosiaali- ja terveysalalla. Olemme tehneet kypsyysnäytteen artikkelimuodossa, jossa kerromme opinnäytetyön aiheen ajankohtaisuudesta ja keskeisistä tuloksista. Opinnäytetyöstämme voivat hyötyä sosiaali- ja terveysalan ja varhaiskasvatuksen ammattilaiset sekä alaa opiskelevat.

11.1 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus

Hyvässä tutkimuksessa eettisyys on huomioitu jo tutkimuksen alkuvaiheessa. Eettisyydellä tarkoitetaan, että tutkija toimii vastuullisesti ja noudattaen oikeita toimintatapoja tutkimusta tehdessään. Tutkimuseettinen neuvottelukunta eli TENK on tehnyt HTK ohjeen eli Hyvän tiedeellisen käytännön ohjeistuksen tutkimuksen tekijöille. Tutkijan tulee noudattaa hyvää tiedeellistä käytäntöä tutkimuksessaan. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 147-151.)

Kuvaileva kirjallisuuskatsaus menetelmän väljyyden vuoksi eettisyys korostuu koko tutkimusprosessissa. Aineiston valinnassa ja käsittelyssä korostuu tutkimusetiikan noudattaminen, mikä tarkoittaa raportoinnin oikeudenmukaisuus, tasavertaisuus ja rehellisyys. Eettisyys ja luotettavuus kulkevat käsikädessä ja näkyvät kuvailevan kirjallisuuskatsauksen kaikissa vaiheissa. Aineiston valintavat jakautuvat kahteen tapaan, implisiittiseen ja eksplisiittiseen tapaan. Implisiittisessä aineiston valinnassa luotettavuus sisältyy jo aineiston käsittelyssä ja kuvauksessa, toisin kuin eksplisiittisessä aineiston valinnan perustelu ja kuvaus on puutteellista. Tämän perusteella eksplisiittisessä aineiston valinnassa johtopäätökset voidaan kyseenalaisistaa, mikä heikentää luotettavuutta. (Kangasniemi ym. 2013, 298.)

Olemme olleet rehellisiä ja johdonmukaisia tutkimuksen prosessissa. Olemme raportoineet tutkimuksen jokaista vaihetta ja käytetyistä menetelmistä. Olemme perustelleet tutkimuksen tutkimuskysymystä ja teoreettista viitekehystä sekä panostaneet tutkimuksen läpinäkyvyyttä lukijoille. Tutkimuksessa tuomme esille tutkimusaineiston perusteiden kuvaus ja käytetyn aineiston valintatapa.

Olemme käyttäneet opinnäytetyössä monipuolisia lähteitä ja pyrkineet käyttämään alkuperäisiä lähteitä, mikä lisää tutkimuksen luotettavuutta. Olemme laatineet huolellisesti tutkimussuunnitelman ja tehneet tarkan hakuprosessin. Opinnäytetyössä olemme käyttäneet aineiston haussa selkeät sisäänotto- ja poissulkukriteerit. Olemme dokumentoineet opinnäytetyön prosessin vaiheita tarkasti luotettavia lähteitä käyttäen. Käytimme opinnäytetyössä taulukkoja, jotta lukijan on helppoa saada selville mitä lähteitä on käytetty ja mistä ne löytyvät. Saimme suuren lukeman aineistoa ensimmäisessä tietokantahaussa, mikä kertoo, että olemme muotoilleet hakusanat hyvin ja tarpeeksi väljiksi, ja se lisää luotettavuutta.

Opinnäytetyössä käytetyt lähteet on merkitty asianmukaisesti lähdeviitteisiin ja lähdeluetteloon. Olemme hyödyntäneet tiedonhaussa ammatillista tukea mm. käyneet tiedonhallinnan työpajaa ja saaneet arvokasta neuvoja tiedonhallinnan lehtorilta. Opinnäytetyötä on tehneet sosionomi- ja terveydenhoitajaopiskelija parityönä, mikä lisää myös luotettavuutta. Vaikka olemme muotoilleet hakusanat hyvin, emme löytäneet vanhemmuuden tukemista vanhempien näkökulmasta neuvolasta käsittelevää tutkimusta, sillä rajasimme pois esimerkiksi sairautta tai erityislapsen vanhemmuuden tukemista käsitteleviä aineistoja.

Opinnäytetyön eettisyyttä tukee se, että olemme noudattaneet tutkimuseettisen neuvottelukunnan laatimaa hyvää tieteellisiä käytäntöjä. Olemme käyttäneet luotettavia lähteitä tutkimuksessamme. Kunnioitamme muiden tutkijoiden työ asianmukaisella tavalla ja sen merkitystä omassa tutkimuksessamme. Olemme olleet huolellisia ja suunnitelleet yksityiskohtaisesti opinnäytetyöprosessi vaatimusten edellyttämällä tavalla. Opinnäytetyön tulokset ovat raportoitu asianmukaisesti, eikä oleellisia seikkoja ole jätetty pois.

11.2 Jatkotutkimusehdotukset

Opinnäytetyössä halusimme tuoda esiin vanhempien kokemuksia saadusta tuesta varhaiskasvatuksessa ja neuvolassa. Tutkimusten mukaan vanhemmat hyötyivät paljon erilaisista varhaiskasvatuksen palveluista, erityisesti avoimesta varhaiskasvatustoiminnasta. Avoimeen varhaiskasvatukseen osallistuu kotona hoidettavia lapsia, jotka eivät ole täyttäneet oppivelvollisuusiikää. Toimintaan osallistuu lapsi vanhempineen, jolloin molemmat hyötyvät toiminnasta. Tutkimuksessamme useat vanhemmat toivat esiin vertaistuen merkitys osana vanhemmuuden tukemista. Vanhemmat kokivat voimaannuttavana, kun tutustuivat ja saivat jakaa vertaistensa kanssa vanhemmuuden haasteita. Lapsiperheissä koetut haasteet eivät tuntuneet suurilta, kun vanhempi huomasi, että myös muut vanhemmat kamppailevat samojen asioiden kanssa. Monet perheet eivät kuitenkaan pääse osallistumaan avoimeen varhaiskasvatukseen, jolloin heillä ei ole mahdollisuutta saada tukea vanhemmuuteen. Miten näitä vanhempia voitaisiin tavoittaa? Tutkimuksessa tuli esille, että vanhemmat saivat yleensä tiedon erilaisista lapsiperhepalveluista neuvolasta, ystävältä tai olivat vahingossa löytäneet palvelun. Aihetta voidaan tutkia ja kehittää erityisesti neuvolan puolella, sillä yleensä vanhemmat lastensa kanssa käyvät neuvoloissa. Koemme tärkeäksi, että neuvoloissa perheet saavat tietoa erilaisista palveluista. Nämä palvelut ovat tärkeää kaikille perheille, erityisesti niille perheille, jotka eivät ole missään ”palvelun” piirissä kuten päivähoitossa.

Opinnäytetyön aihetta voidaan myös jatko tutkia, selvittämällä työntekijöiden ajatuksia ja kokemuksia tarjoamasta tuesta vanhemmuuteen. Minkälaista tukea varhaiskasvatuksen ja neuvolan ammattilaiset antavat vanhemmuuteen? Mitä tukea päiväkotitai neuvola antaa?

Vanhemmuus ja sen tukeminen varhaiskasvatuksessa sivuutetaan usein, koska varhaiskasvatuksessa keskiössä on lapsi. Voidaan kuitenkin ajatella, että hyvinvoiva lapsen takana on hyvinvoiva vanhempi ja perhe, minkä takia ei voida sivuuttaa vanhemmuutta varhaiskasvatuksen kentällä. Erityisesti varhaiskasvatuksessa ei ole niin sanottua ”toimintamallia” vanhemmuuden tukemisessa. Aihetta voidaan jatko tutkia myös kohtaamisen ja osallisuuden näkökulmasta. Miten vanhemmat kokevat osallisuutta erityisesti näissä palveluissa? Tutkimuksessa monet vanhemmat toivat esiin kohtaamisen tärkeys ammattilaisten kanssa. On erityisen tärkeää, miten ammattilaiset kohtaavat vanhempia varhaiskasvatuksessa ja neuvolassa. Kohdataanko vanhempia arvostavasti ja onko siihen kohtaamiselle riittävästi aikaa. Vanhemmat uskaltavat tuoda huoliaan ja pyytää apua varhaisessa vaiheessa, kun ammattilainen varaa aikaa kohtaamiseen ja on läsnä ja arvostava.

Lähteet

Painetut

Järvinen, M., Laine, A. & Hellman-Suominen, K. 2009. Varhaiskasvatusta ammattitaidolla. Hämeenlinna: Kariston Kirjapaino.

Punamäki, R. 2011. Vanhemmuuteen siirtyminen: raskausajan ja ensimmäisen vuoden kiintymyssuhteet. Jyväskylä: Sanomapro.

Tamminen, T. 2004. Olipa kerran lapsuus. Juva: Wsoy.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2002. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. EU: Kustannusosake-Tammi.

Sähköiset

Bruun, M. 2015. Hyvin kasvaa ja kehittyy. Pro gradu- tutkielma. Jyväskylän Yliopisto, Kielten laitos. Jyväskylä. Viitattu 25.4.2020 <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/46667/URN%3aNBN%3afi%3ajyu-201508212718.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Finlex. 2010. Terveystuotolaki. 30.12.2010/1326. Viitattu 20.4.2020. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2010/20101326#L2P15>

Finlex. 2011. 338/2011. <https://www.finlex.fi/fi/laki/smur/2011/20110338>

Finlex. 2019. Varhaiskasvatustalaki. 13.7.2018/540. Viitattu 26.04.2020. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2018/20180540>

Hyväluoma, J. 2010. Vanhemmuuden haasteet ja mahdollisuudet monikkoperheessä. Viitattu 15.4.2020. <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/100255/hyvaluoma.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Katajamäki, S. Renkola, N. Takala, J. 2009. Sosiaali- ja terveysalan yksikkö. Hoitotyön koulutusohjelma. Seinäjoen ammattikorkeakoulu. Viitattu 4.4.2020. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/5515/Katajamaki_Sanna.pdf?sequence=2&isAllowed=y

- Kekkonen, M. 2012. Kasvatuskumppanuus puheena. Väitöskirja. Tampereen yliopisto, kasvatustieteiden yksikkö. Tampere: Juvenes print. Viitattu 19.05.2020. <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/80013/7ca705d5-e5be-415f-b70b-4b862c8e707f.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Opetushallitus. 2018. Viitattu 24.4.2020. <https://www.oph.fi/fi/uutiset/2018/uusi-varhaiskasvatustutkimuslaki-korostaa-lapsen-etua-ja-henkiloston-koulutustasoa-laki>
- Opetushallitus.2019. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018. Helsinki: PunaMusta. Viitattu 02.04.2020. https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet.pdf
- Opetushallitus. 2020. Viitattu 01.05.2020. <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/mita-varhaiskasvatus>
- Rautio, S.2016. Neuvolan perhetyö vanhemmuuden varhaisena tukena ja yhteistyönä. Väitöskirja. Jyväskylän Yliopisto, yhteiskuntatieteiden laitos. Jyväskylä: Jyväskylä University Printing House. Viitattu 03.05.2020. https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/49289/978-951-39-6578-5_vaitos23042016.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Salminen, Ari. 2011. Mikä kirjallisuuskatsaus? Johdatus kirjallisuuskatsauksen tyypeihin ja hallintotieteellisiin sovelluksiin. Vaasan yliopisto. Verkkodokumentti. Viitattu 01.04.2020. http://www.uva.fi/materiaali/pdf/isbn_978-952-476-349-3.pdf.
- Sihvonen, E. 2020. From family policy to parenting support. Parentin-related anxiety in Finnish family support projects. Academic Dissertation. University of Helsinki, faculty of Social Sciences. Helsinki: Unigrafia. Viitattu 03.05.2020. <https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/311925/FROMFAMI.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Sinkkonen, A. 2018. Vanhemmuus lapsen sijoituksen taustatekijänä. Sosiaalityön pro gradu-tutkielma. Tampereen yliopisto. Viitattu 04.04.2020. <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/103194/1522926673.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- SOS-lapsikylä. 2019. Vanhemmuuden varhainen tukeminen ja ohjautuminen tuen piiriin. Viitattu 02.05.2020. https://www.sos-lapsikylya.fi/fileadmin/user_upload/tiedostot/kuvat/pdf-tiedostot/Vanhemmuuden_varhainen_tukeminen_ja_ohjautuminen_tuen_piiriin_Liisa_Jokinen.pdf
- Sosiaali- ja terveysministeriö. 2004. Lastenneuvola perheiden tukena. Suuntaviivat lastenneuvolatoiminnan järjestämisestä kunnille. Helsinki: Edita Prima. Viitattu 16.04.2020. http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/74226/Julkaisuja_2004_13.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Sosiaali- ja terveysministeriö. 2009. Neuvolatoiminta, koulu- ja opiskeluterveydenhuolto sekä ehkäisevä suun terveydenhuolto. Yliopistopaino, Helsinki. Viitattu 20.4.2020 <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/72129/URN%3aNBN%3afi-fe201504226745.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Sosiaali- ja terveysministeriö.2020. Viitattu 15.4.2020. <https://stm.fi/neurolat>

Suomen Kuntaliitto. 2011. Roolikartta. Helsinki: Kuntatalon paino. Viitattu 20.4.2020 https://vslk.fi/uploads/files/519352_Roolikartta_verkkojulkaisu.pdf

Terveyskirjasto. 2012. Viitattu 17.4.2020 https://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=kot00902

Terveys ja hyvinvoinnin laitos. 2012. Laaja terveystarkastus. Tampere: Juvenes Print. 02.05.2020. http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/90831/URN_ISBN_978-952-245-708-0.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. 2013. Äitiysneuvolaopas suosituksia äitiysneuvolatoimintaan. Tampere: Suomen yliopistopaino. Viitattu 20.04.2020. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/110521/THL_OPA2013_029_verkko.pdf?sequence=3&isAllowed=y

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. 2013. Viitattu 20.4.2020. <https://thl.fi/fi/tutkimus-ja-kehittaminen/tutkimukset-ja-hankkeet/lapsiperhekysely/tuloksia/lapsiperheiden-huolet>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. 2014. Tuki, osallisuus ja yhteistoiminta lasten ja perheiden palveluissa. Tampere: Juvenes Print. Viitattu 03.05.2020. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/114954/URN_ISBN_978-952-302-110-5.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. 2019. Vanhemmuuden ja parisuhteen tuen vahvistaminen teoriasta käytäntöön. Helsinki: PunaMusta. Viitattu 24.04.2020. http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/138389/URN_ISBN_978-952-343-357-1.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. 2019. Viitattu 25.04.2020. https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/peruspalvelut/aitiys_ja_lastenneuvola/lastenneuvola

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. 2019. Viitattu 01.05.2020. <https://thl.fi/fi/tilastot-ja-data/aineistot-ja-palvelut/tilastojen-laatu-ja-periaatteet/laatuselosteet/lasten-paivahoito>

Tilastokeskus. 2019. Viitattu 30.3.2020. <https://www.stat.fi/meta/kas/perhe.html>

Tukiliitto. 2017. Viitattu 27.04.2020. <https://www.tukiliitto.fi/tukiliitto-ja-yhdistykset/kehittamistoiminta/moninaisia-perheita/moninaisista-perheista-lahi-ihmisille/riittavan-hyva-vanhemmuus/>

Julkaisemattomat

Kangasniemi, M., Utriainen, K., Ahonen, S-M., Pietilä, A-M., Jääskeläinen, P. & Liikanen, E.
2013. Kuvaileva kirjallisuuskatsaus: eteneminen tutkimuskysymyksestä jäsennettyyn tietoon.
Hoitotiede 4/2013, 291-301. Viitattu 6.5.2020

Taulukot

Taulukko 1: Määräaikaiset laaja terveystarkastus äitiysneuvolassa (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2012, 122 mukaillen).	23
Taulukko 2: Määräaikaiset laajat terveystarkastukset lastenneuvolassa (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2012, 122 mukaillen).	24
Taulukko 3: Tiedonhaku.	28
Taulukko 4: Sisäänotto- ja poissulkukriteerit.	29
Taulukko 5: Valitut aineistot.....	30
Taulukko 6: Sisällönanalyysin tulokset teemoittain: Vanhemmuuden tukeminen.....	41